

Ontwerp tussentijds rapport Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) 2015-2016

Situering

Overeenkomstig het decreet van 20 januari 2012 houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid, wordt er tweemaal formeel gerapporteerd over de uitvoering van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP 2015-2019), namelijk met een tussentijds rapport over de uitvoering van het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan na het tweede jaar van uitvoering, en een eindrapport in het laatste jaar van uitvoering. Deze rapporten worden door de Vlaamse Regering bezorgd aan het Vlaams Parlement en de kinderrechtencommissaris. Een tussentijds rapport moet voor het zomerreces 2017 worden afgeleverd.

Hieronder kan u het betreffende rapport vinden. Het geeft een stand van zaken van de uitvoering van het JKP 2015-2019, meer bepaald over de jaren 2015 en 2016. Acties die werden uitgevoerd in de loop van het voorjaar 2017 zijn niet opgenomen in dit tussentijds rapport.

De aangeleverde informatie handelt over de uitvoering van het oorspronkelijke JKP zoals goedgekeurd. Dit rapport is dan ook geen oplistings van de plannen en/of acties die ministers of beleidsdomeinen bijkomend namen in hun benadering van kinderen en jongeren, maar beperkt zich tot de uitvoering van de acties die een bijdrage leveren aan de goedgekeurde doelstellingen in het plan zelf. De outputindicatoren op niveau van acties worden in de tekst beschreven. De effectindicatoren op niveau van doelstellingen worden pas in het eindrapport opgenomen.

Bij de strategische en operationele doelstellingen is steeds de coördinerend minister aangegeven.

Achteraan dit document wordt een analyse van het percentage van voorlopige uitvoering van het plan per doelstelling gevoegd. De uitvoering van het grootste deel van de acties verloopt op schema. Pas in het eindrapport zal echt duidelijk zijn in welke mate de acties voor de periode 2015-2019 werden gerealiseerd en in welke mate de doelstellingen hierdoor werden behaald.

Dit moment van tussentijdse rapportage wordt wel aangewend om desgevallend acties toe te voegen aan het JKP. De minister bevoegd voor de coördinatie van het jeugd- en kinderrechtenbeleid heeft de collega's van de Vlaamse Regering op 9 december 2016 gevraagd om

binnen hun bevoegdheden te kijken welke bijkomende projecten mogelijk kunnen opgenomen worden. De veranderende context van kinderen en jongeren kan ervoor zorgen dat andere acties worden opgenomen dan 2 jaar geleden werd ingeschat.

In een afzonderlijke bijlage bij dit rapport zit een lijst van toegevoegde acties.

Redactie tussentijds rapport

Bijgaand tussentijds rapport geeft een stand van zaken over de uitvoering van de acties in het JKP in de jaren 2015 en 2016. Dit rapport werd gemaakt op basis van de informatie die werd bekomen uit de JKP-monitor in de rapporteringstool (Traject) waar de Vlaamse overheid gebruik van maakt voor de opvolging van de Beleidsnota's. De gegevens werden in hoofdzaak aangeleverd door de verschillende betrokken administraties van de Vlaamse overheid, meer specifiek door de aanspreekpunten jeugd- en kinderrechtenbeleid van de verschillende betrokken beleidsdomeinen. Deze rapportages werden samengevat op niveau van de operationele doelstellingen door het departement CJM.

Deze samenvatting werd voorgelegd aan relevante middenveldactoren en de aanspreekpunten, op de reflectiegroep Jeugd- en kinderrechtenbeleid van 24 februari 2017, waar in werkgroepen aanpassingen en toevoegingen aan het rapport werden gesuggereerd. De eindredactie van het rapport gebeurde door het departement CJM. Finaal beslisten de respectievelijk bevoegde ministers over de tekst.

SD 1. In 2019 is het aandeel kinderen en jongeren dat in Vlaanderen in armoede leeft met 30% gedaald. *(Minister bevoegd voor de coördinatie van Armoedebestrijding)*

OD 1.1. Alle kinderen en jongeren groeien op met een adequate levensstandaard die hen een toekomstperspectief biedt. *(Minister van Gelijke Kansen en bevoegd voor de coördinatie van Armoedebestrijding)*

De Vlaamse Regering heeft het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) goedgekeurd op 3 juli 2015. Hierin wordt er prioritair ingezet op gezinnen met jonge kinderen en jongvolwassenen. Het tweejaarlijks voortgangsrapport is op 31 maart 2017 aan de VR voorgelegd. Tegen juli 2017 wordt het VAPA geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. De focus op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen blijft daarbij behouden.

Met het oog op het ondersteunen van grote, kwetsbare gezinnen werd in 2015 met betrekking tot het nieuwe kinderbijslagsysteem een kostenbatenanalyse uitgevoerd om te weten hoe de kinderbijslag op de meest efficiënte manier wordt uitbetaald. Er werd ook een studie gevoerd naar de begrippen 'inkomen' en 'gezin'. Op 31 mei 2016 heeft de Vlaamse Regering de conceptnota "Voor elk kind en elk gezin een groeipakket op maat" goedgekeurd. De hervorming steunt op drie pijlers. Elk kind ontvangt een gelijk en onvoorwaardelijk basis- en startbedrag dat voldoende hoog ligt. Jonge gezinnen worden op deze manier bij de start van hun gezin extra ondersteund. Daarnaast bestaat het groeipakket uit 'zorgtoeslagen' waarbij kinderen met bijzondere zorgnoden, geplaatst in een pleeggezin en wezen een toeslag ontvangen. Er wordt voor kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen en grote gezinnen een sociale toeslag voorzien. Op deze manier worden ook de 'working poor'-gezinnen extra ondersteund, nl. gezinnen waar de ouders werken, maar toch een laag inkomen hebben. Tot slot omvat het groeipakket ook nog 'participatietoeslagen'. De huidige schooltoelagen zullen geïntegreerd worden in het groeipakket en worden versterkt. Daarnaast omvat het groeipakket ook nog andere toelagen in het kader van het gezinsbeleid, nl. een kleutertoeslag voor 3-jarigen als ze ingeschreven zijn in kleuteronderwijs en voor 4-jarigen, op voorwaarde dat ze voldoende aanwezig waren in de 1e kleuterklas, en een kinderopvangtoeslag voor baby's en peuters die in de voorschoolse kinderopvang zitten op een niet-inkomensgerelateerde plaats. Om het nieuwe systeem te kunnen realiseren worden er 2 decreten voorbereid: het decreet waarin de structuur van het uitbetalingslandschap geregeld wordt, en dat reeds principiëleel door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, en het decreet waarin het groeipakket uitgewerkt wordt. Wat de armoedetoets en JoKER betreft, is er in februari 2016 een eerste overleg geweest met stakeholders. In september-november 2016 zijn er 6 overlegmomenten geweest om de impact van de conceptnota te beoordelen. Uit het wetenschappelijk onderzoek bij de armoedetoets dat werd uitgevoerd door de onderzoekseenheid Economie van de KU-Leuven, blijkt dat het armoederisico zowel op kind- als op gezinsniveau significant zal dalen. Daarnaast is er ook een daling van de armoedekloof. De armoedekloof berekent hoeveel (beschikbaar) inkomen een arm gezin bijkomend nodig heeft om tot aan de

armoedegrens te komen (in euro per maand). We zien voor alle onderscheiden gezinstypes dat de armoedekloof significant zal verkleinen.

In de strijd tegen kinderarmoede is inzetten op duurzame tewerkstelling van de ouders en van de jongeren zelf essentieel. Eind december 2016 was 7,15% van de beroepsbevolking in Vlaanderen niet-werkend werkzoekend. Het aantal werklozen daalde dat jaar met 5,9%. Een werkpunt blijft de werkloosheid van personen met een migratieachtergrond die slechts met 0,1% daalde.

De geïntegreerde werk-welzijnstrajecten van VDAB liepen tot eind 2016. De groepstrainingen werden opgenomen door Groep Intro en WEB (zie ook voortgangsrapport VAPA),

Vanuit het gelijkemansbeleid werd ingezet op sensibilisering en vorming rond armoede. Het platform dat emancipatie beoogt van alleenstaande ouders, werd beschikbaar gehouden en aangevuld¹. In 2015 werd de site 163.656 keer bezocht.

Anderzijds nam Onderwijs initiatieven om zijn kostenbeheersend beleid te versterken. Een studiekostenmonitor werd halverwege 2016 opgeleverd. De feitelijke dataverzameling zal pas beginnen vanaf 1 september 2017 in het basis- en secundair onderwijs. Voor het schooljaar 2016-2017 werd gestart met een vooronderzoek dat in kaart zal brengen welk beleid en welke praktijken scholen toepassen om kosten te beheersen in de eerste graad van het secundair onderwijs. De vzw SOS Schulden Op School kreeg ook in de schooljaren 2015-16 en 2016-17 een projectsubsidie om scholen bewust te maken van kansarmoede en scholen te ondersteunen om een beleid hierrond uit te werken. Tot slot, de website www.kostenbeheersing.be zal in 2017 afgeslankt en geïntegreerd worden in de nieuwe website van het departement Onderwijs en Vorming.

OD 1.2. Elk kind en elke jongere kan kiezen voor een zinvolle vrijetijdsbesteding op eigen maat, met het oog op sociale ontplooiing en mentale ruimte. *(Minister van Jeugd)*

In het voorjaar van 2016 deed het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media een aanzet tot afstemming van de diverse instrumenten ter bevordering van de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede. Dit resulteerde in een concreet voorstel tot 'one stop shop' van de betrokken partners. In het kader van het Participatiedecreet ontving Demos vzw in 2016 272.336 euro voor de werking van het Fonds Vrijetijdsparticipatie. Bovendien ontvingen heel wat jeugdorganisaties in het kader van dit decreet een projectsubsidie voor een één- of meerjarig participatieproject. Met het participatiedecreet zet de Vlaamse overheid ook in op lokale netwerken die participatiedrempels voor personen in armoede op vlak van cultuur-, jeugdwerk en sport wegwerken. Het aantal gemeenten met een afsprakennota vrijetijdsparticipatie steeg van 85 in 2015 naar 104 in 2016, zij ontvingen samen 1.168.974,53 euro subsidie onder het participatiedecreet.

Met middelen van experimenteel jeugdwerk werden in 2015-16 16 jeugdorganisaties ondersteund die zich specifiek richten op maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren.

¹ www.alleenstaandeparent.be

De Kunstendag voor Kinderen tracht kinderen in armoede te bereiken door de kostprijs laag/gratis te houden en ook door duidelijk te communiceren. Om dat mee mogelijk te maken wordt van bij aanvang van het initiatief samengewerkt met het Fonds voor Vrijtijdsparticipatie.

De realiteit leerde dat ondanks heel wat initiatieven van verschillende organisaties, er nog lacunes zijn om het vrijetijdsaanbod toegankelijker te maken voor kinderen en jongeren in armoede. Daarom lanceerde de Vlaamse minister van Armoedebestrijding de projectoproep 'bruggen tussen sport en/of jeugdwerk en kinderen in armoede'. Deze projectoproep stond open voor verenigingen zonder winstoogmerk, lokale besturen van het Vlaams Gewest en de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel. Er werden 100 projectaanvragen ingediend. Hieruit werden 19 projecten geselecteerd voor een totaal bedrag van 860.432 euro.

Het is belangrijk om het jeugdwerk te informeren en te sensibiliseren voor kinderarmoede. Onder impuls van de Ambrassade trokken tien dialoogcoaches het afgelopen jaar de dialoog op gang: goede voorbeelden werden voorgesteld op hun Toekomstcongres. Voor 2016-17 werd ingezet op een vormingsaanbod over kinderen en jongeren in armoede om de inzichten van de dialoogcoaches te verduurzamen.

De minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel heeft in september 2015 met de overkoepelende organisaties uit de culturele wereld en de jeugdsector de krachten gebundeld om te bekijken hoe ze samen de asielzoekers in ons land een cultureel programma kunnen aanbieden. In het kader hiervan lanceerde De Ambrassade het project Wereldspelers, waarbij jeugdwerkers naar asielcentra trekken om jeugdwerk voor vluchtelingen te organiseren.

Het kabinet Gatz en afdeling Jeugd liepen tevens een traject Diversiteit waarvoor de werkgroep Diversiteitsbeleid van De Ambrassade en Demos een visie uitwerkten en in het kader waarvan het Burgerkabinet 'Geef mee kleur aan jeugd' op voorstel van de minister van Jeugd in 2016 werd georganiseerd (voor meer informatie zie OD 3.2 en 7.2).

In aansluiting op de aanbeveling van de sector en van het burgerkabinet werden eind 2016 ook de projectoproepen Bruggenbouwers en Straatburgerschap gelanceerd, waarbij het jeugdwerk wordt aangespoord bruggen te bouwen naar elkaar of naar andere sectoren om een grotere diversiteit van kinderen en jongeren te bereiken. Voor deze projectoproep werden respectievelijk 500.000 euro (middelen jeugd) en 250.000 euro (middelen Brussel) vrijgemaakt.

De jeugdsector ging verder op zoek naar vernieuwende praktijken in binnen- en buitenland. Een delegatie van jeugdwerkers uit Vlaanderen nam in 2015 deel aan een Europees peer learning project rond jeugdbeleid. De afdeling Jeugd nam een engagement op in het InterCityYouth Netwerk en het traject Jeugdwerk in de Stad ging van start in 2016 (zie nieuwe actie in bijlage 1.2.17). Het wil maatschappelijke uitdagingen zoals kansarmoede in de steden aandacht geven. Daarnaast organiseerde Demos in 2015-16 vier praktijktafels: over actieve cultuurparticipatie van mensen in armoede, over duomethodieken in de vrijetijd, over vluchtelingen en vrijetijd, en over samenwerking en dialoog met armoedepartners.

Verder kreeg de UiTPAS, de drempelverlagende vrijetijdskaart, de laatste 2 jaren een verdere uitrol: er was een uitbreiding van vijf lokale besturen en twee regio's, en de UiTPAS werd opgenomen in het beleidsplan van Cultuurnet. De Sport na School (SNS)-pas, een kaart die drempelverlagend

sport na school mogelijk maakt, werd in het schooljaar 2015-16 in 170 gemeenten aangeboden en door 10.614 leerlingen gebruikt. Dit is een stijging met 36 gemeenten. De SNS-pas werd geïntegreerd in de UiTPAS in september 2016.

Het decreet van 10 juni 2016 houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector werd gerealiseerd en regelt het structurele subsidiëringkader ten aanzien van sportfederaties om via haar sportclubs voor (kwetsbare) kinderen en jongeren sportkansen te verhogen, onder meer via de beleidsfocussen jeugdsport, laagdrempelig sportaanbod en sportkampen. Inzake personen met een beperking, zorgt dit decreet ook voor de verankering van het G-sportplatform en de erkenning en subsidiëring van één unisportfederatie G-sport..

Sport Vlaanderen organiseert sportkampen en sportklassen in haar centra. Tijdens de zomermaanden 2016 werden er 1.088 sportkampen georganiseerd met 7.764 deelnemers. Jongeren met een beperking of afkomstig uit een kansarm gezin kunnen genieten van een substantiële korting van 50% op de deelnameprijs. In 2016 maakten 231 kinderen (2,9%) gebruik van de 50%-korting voor de sportkampen. Daarnaast waren er 2.468 deelnemers uit een gezin met minimaal 3 kinderen ten laste (15% korting) en waren er 32 deelnemers met een beperking (50% korting). In totaal genoot 36,5% van het totaal aantal deelnemers van een korting. In 2016 werd de Sportsnack, een naschoolse sportopleiding, verder uitgerold (97 gemeenten, 257 scholen). Het aantal initiatieven die Multimove organiseren in de Brede School steeg van 17 naar 41. Om de bekendheid te verhogen werd een Multimove lied en dans ontwikkeld. Om lesgevers te ondersteunen werden er Sportsnack-lesfiches en 5 inspiratiefiches op maat van maatschappelijk kwetsbare kinderen ontwikkeld.

Het aanbod van het Steunpunt Vakantieparticipatie werd versterkt en verbreed met aanbiedingen en verlaagde prijzen van sociale organisaties. In 2015 gingen er 148.688 mensen met een financiële beperking op vakantie of daguitstap, dankzij de kortingen van 611 toeristische partners en de begeleiding van 1600 sociale lidorganisaties. In opvolging van het drempelonderzoek van het Steunpunt werd in juni 2016 Vakantieschakel, een on- én offline netwerkoplossing voor vakantiegangers die drempels ervaren, gelanceerd². Uit de pilotfase blijkt dat 75% van de vakantiegangers via Vakantieschakel een doorverwijzing op maat kan vinden. Toerisme Vlaanderen kende ook financiële steun toe aan erkende sociaal-toeristische verenigingen die vakanties organiseren voor personen die in armoede leven. In 2015 ging het over 834.500 euro, in 2016 was dit 932.000 euro.

Het Rap-op-Stap (ROS-) netwerk zag een uitbouw van haar netwerk en kantoren in 2015-16: eind 2016 zijn er 62 ROS- punten, dit zijn er 35 meer dan in 2014. Er werd een ambassadeur aangesteld en 7 regionale en 2 Vlaamse netwerkmomenten werden georganiseerd.

Om te zorgen dat kwetsbare gezinnen ondersteuning vinden in zoveel mogelijk levensdomeinen, worden de Huizen van het Kind uitgebouwd tot echte basisvoorzieningen voor gezinnen met kinderen, en kinderen en jongeren zelf voor de 308 gemeenten in Vlaanderen en in Brussel. Om dit te doen wordt ingezet op drie lijnen. In eerste instantie wordt werk gemaakt van de uitbreiding van het aanbod en de link met actoren uit tal van beleids- en levensdomeinen. Verder werd stelselmatig ingezet op de territoriale uitbreiding. Eind 2016 waren er 135 Huizen van het Kind die

² www.vakantieschakel.be

in Vlaanderen 190 gemeenten en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dekken. Belangrijkste uitdaging voor de Huizen van het Kind is de realisatie van de decretaal bepaalde doelstellingen, met bijzondere aandacht voor participatie en het vormgeven van proportioneel universalisme. EXPOO coördineert het ondersteuningstraject. In 2016 werd een bevraging uitgestuurd naar alle erkende Huizen van het Kind. Hierbij werden ook vragen gesteld om een beeld te krijgen op het huidige aanbod en de actoren bij de Huizen van het Kind. In het voorjaar van 2017 zullen de gegevens volledig geanalyseerd zijn en verspreid worden. Deze resultaten zullen een beeld geven van de huidige situatie en richting geven hoe we werk kunnen maken van de verdere uitbouw. In samenwerking met de vele partners werd ook van start gegaan met de ontwikkeling van een indicatorenset.

In het kader van het nieuwe decreet op opvang en vrije tijd voor schoolkinderen gaf de Vlaamse Regering goedkeuring voor de conceptnota 'Krachtlijnen voor een nieuwe organisatie van de opvang en vrije tijd van kinderen'. Op basis van de concepttekst en het resultaat van de hoorzittingen wordt een eerste ontwerptekst voor het decreet voorbereid.

In 2016 werden reeds heel wat stappen gezet in de ontwikkeling van een nieuw concept flexibele kinderopvang, o.a. een evaluatieonderzoek en een gebruikersbevraging. De doelstelling van het decreet Kinderopvang om in 2016 voor de helft van de kinderen een opvangplaats te hebben, is behaald: voor 53,96 % van de kinderen in Vlaanderen is er een opvangplaats. Na 2 jaar heeft elke kinderopvangvoorziening een vergunning, wat voortaan verplicht is. Dit betekent dat overal dezelfde vergunningsvoorwaarden van toepassing zijn, zodat elk kind dezelfde kwaliteit kan krijgen, waar het ook opgevangen wordt. Er is een pedagogisch raamwerk met een visie op kwaliteitsvolle opvang ontwikkeld. Op basis van het raamwerk zijn instrumenten ontwikkeld die de pedagogische kwaliteit zullen meten en bevorderen. Meer ouders betalen nu een opvangprijs die rekening houdt met hun inkomen (in totaal voor 74,28% van de plaatsen).

In 2015-2016 is een belangrijke uitbreiding gedaan van opvangplaatsen met een plussubsidie voor kinderen uit kwetsbare gezinnen (van 513 naar 1748). In 2015 behoorden 28,8% van de kinderen in de kinderopvang met inkomstarief (tarief op basis van inkomsten) tot een voorrangsgroep en behoorden 60,8 % van de kinderen in locaties met een plussubsidie tot een kwetsbaar gezin. Ouders kunnen nog altijd een individueel verminderd tarief aanvragen voor specifieke situaties zoals werkloosheid, sterk gedaald inkomen,... Indien het verminderde tarief ook niet haalbaar is, kunnen ouders een OCMW-tarief aanvragen. 14% van de kinderen krijgt een minimumtarief tussen 1,56 en 5,02 euro en 0,8% van de kinderen een OCMW-tarief.

In 2016 werd een evaluatieonderzoek afgerond van de maatregel 'opvang bestellen = opvang betalen'. Uit dit onderzoek bleek dat in de praktijk heel wat verschil bestaat in de toepassing van de maatregel en dat er een negatieve impact is op de toegankelijkheid van de opvang voor kwetsbare gezinnen. Dit heeft geleid tot een nieuwe oproep aan de sector om hun praktijk opnieuw te screenen vanuit het oogpunt van toegankelijkheid.

[OD 1.3. Scholen werken actief aan armoedebestrijding. \(Minister van Onderwijs\)](#)

De school is een belangrijke actor in het signaleren van kansarmoede en het ondersteunen van kinderen en jongeren bij kinderarmoede.

De scholen worden jaarlijks gesensibiliseerd rond laaggeletterdheid a.d.h.v. de Week van de Geletterdheid. In 2015 stond die in het teken van jongeren en jongvolwassenen, in 2016 in het teken van de werkvloer. Ouders krijgen geletterdheidsondersteuning enerzijds door een beheersovereenkomst van ouderkoepels en anderzijds door de lancering van een website door Mediawijs³ in het najaar van 2016.

Ter versterking van de leerlingenbegeleiding werd in 2015 de conceptnota 'Krijtlijnen voor een hervorming van de leerlingenbegeleiding in Vlaanderen' goedgekeurd. In 2016 gaven stakeholders hierop hun advies. Het decreet is gepland voor 1 september 2017.

Inzake school- en studietoelagen werkte men verder aan een meer automatische toekenning van de beurzen. Zo werd het aanvraagformulier van 8 naar 2 pagina's teruggebracht. Kostenbewust onderwijs organiseren is een belangrijke hefboom. Met het oog op betaalbaar onderwijs blijft de maximumfactuur in het basisonderwijs gehandhaafd. Er wordt nagegaan of en op welke manier het systeem ook binnen de eerste graad van het secundair onderwijs kan worden doorgevoerd (ontwikkeling en opstarten studiekostenmonitor). De sensibilisering van het onderwijs met betrekking tot kostenbeheersing gebeurt via de projectsubsidies aan vzw SOS (Schulden op School), en het project Samen tegen Onbetaalde Schoolfacturen, dat vanuit de onderwijskoepels, de verschillende pedagogische begeleidingsdiensten, de ouderkoepelverenigingen, Welzijnszorg, het Vlaams Netwerk tegen Armoede, MyTrustO, SOS Schulden op School, wordt opgezet. De medewerking van CERA maakt actieve participatie van opgeleide ervaringsdeskundigen binnen dit project mogelijk.

Nog met betrekking tot 'kostenbeheersend beleid' is Klasse online een reeks over schoolkosten gestart. Het dossier is aanvullend en complementair uitgewerkt met het dossier kansarmoede waar ook portretten staan van tieners, jongeren en ouders die in armoede leven. Lerarencompetenties in het omgaan met kinderen in armoede werden in 2015-16 aangescherpt door het project 'Kleine kinderen, Grote Kansen' en het daaropvolgend proces in de lerarenopleidingen en kleuteronderwijs. Klasse was hier de communicatiepartner. Alle teksten/tools werden in '15-'16 ontsloten via de verschillende kanalen van Klasse: Klasse Magazine, e-brieven (Schooldirect, Lerarendirect, de e-brief Gelijke Kansen en ook via de Facebook-berichten van Klasse.

³ www.mediawijs.be

SD 2. In 2019 zorgt Vlaanderen voor een duurzame leefomgeving waar kinderen en jongeren actief aan bijdragen.⁴ *(Minister van Omgeving, Natuur en Landbouw)*

OD2.1. De Vlaamse overheid ondersteunt projecten van en/of voor jongeren en van lokale overheden om competenties van jongeren over duurzaam leven te vergroten. *(Minister van Omgeving, Natuur en Landbouw)*

Via het decreet op een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid (2012) worden organisaties die de competenties van jongeren over duurzaam leven vergroten, gesubsidieerd. Zo namen een 10-tal jeugdverenigingen in hun subsidieovereenkomst een of meerdere doelstellingen inzake duurzaamheid op.

In uitvoering van het kaderdecreet Ontwikkelingssamenwerking werd in 2016 een projectoproep Mondiale Uitdagingen gelanceerd. Er werden 6 projecten goedgekeurd die sensibilisatie voor mondiale kwesties en actief burgerschap uitdragen⁵. Hiervan zijn er 3 projecten, voor een totaalbedrag van 478 752 euro, die zich richten tot kinderen en jongeren: "GoodFood@School", "Jongeren in actie voor de SDG's", en "Peace craft: PLAY to change".

De stadsmonitor brengt indicatoren in kaart van verschillende levensdomeinen, zo ook domeinen die de leefwereld van kinderen en jongeren raken. In 2016 werd de visie over een leefbare en duurzame stad geactualiseerd. Deze visie vormt de basis van de indicatorenset van de volgende editie van de stadsmonitor.

In 2015-2016 werd extra ingezet op duurzaamheid in scholen. Concreet ging het over onder andere de vergroening van de schoolomgeving (zie OD 2.3) en het educatief gebruik van de groene ruimte als verlengstuk van het klaslokaal. De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) ontwikkelde enkele jaren geleden een succesvolle educatieve methode, de scholenband, die scholen in Noord en Zuid verbinden om samen te werken rond onder meer duurzaamheidskwesties.⁶ Ook Milieuzorg op school/ MOS ondersteunt basis- en secundaire scholen om samen duurzame keuzes te maken voor een leefbare planeet. Je kan bij MOS terecht voor begeleiding op maat, educatief materiaal en vorming voor leerkrachten. Het project Buurten met Erfgoed wil kinderen leren op een duurzame wijze om te gaan met erfgoed in hun schoolomgeving. Vanuit het project werden ook een handleiding en een methodiek ontwikkeld ter ondersteuning van organisaties.

⁴ Het JKP heeft in het hoofdstuk duurzaamheid vooral oog voor de ecologische component ervan. De andere aspecten van duurzaamheid (mensen, welvaart, vrede en partnerschap) komen in min of meerdere mate aan bod in de andere doelstellingen binnen het JKP.

⁵ <http://www.vlaanderen.be/int/ontwikkelingseducatie> & <http://www.vlaanderen.be/int/goedgekeurde-projecten-2016>

⁶ www.scholenbanden.be

OD2.2. De Vlaamse overheid beloont, waar mogelijk, ecologisch gedrag en ontraadt niet-ecologisch gedrag. *(Minister van Omgeving, Natuur en Landbouw)*

Vlaanderen wil een voorbeeldfunctie hebben op het vlak van duurzaamheid en streeft naar 100% duurzame opdrachten. Dit gebeurt in het kader van het algemene overheidsopdrachtenbeleid. In het kader van het jeugd- en kinderrechtenbeleid is er aandacht voor het thema duurzaamheid in het kader van de subsidiëring (zie OD 2.1) en de communicatie via de nieuwsbrieven Jeugdbeleid. De prijs 'Jeugdgemeente van Vlaanderen 2015-2016' werd uitgereikt aan Dilbeek. 6 van de 38 kandidaat-gemeenten hadden ingezet op duurzaamheid, waaronder laureaat Dilbeek. Bij de uitreiking van de vierde prijs (2017) is de "de aandacht voor duurzame ontwikkeling binnen het gemeentelijk jeugdbeleid, waarbij minstens de ecologische pijler wordt ingevuld" één van de zes inhoudelijke criteria.

Ook bij het uitreiken van het label kindvriendelijke steden en gemeenten is duurzaamheid een criteria. Er zijn een aantal jeugdverenigingen die lid zijn van de klimaatcoalitie. Ook zijn zowel organisaties uit het middenveld als organisaties van de overheid betrokken bij het platform Educatie Duurzame Ontwikkeling.

Het departement CJM organiseerde op 19 september 2016 een technische rondetafel voor duurzame culturele infrastructuur. Dit overleg met stakeholders had als doel om meetbare criteria uit te werken waarop investeringsdossiers bij het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI) kunnen beoordeeld worden op duurzaamheid. Dit past binnen een langetermijnvisie voor een duurzaam Cultureel Infrastructuurbeleid en kadert in de prioriteiten van de Vlaamse Klimaattop op 1 december 2016. Op die klimaattop is beslist dat er 15 miljoen zal worden vrijgemaakt voor het duurzamer maken van jeugd- en cultuurinfrastructuur.

Het Transitionenetwerk Cultuur 'Pulse' ontvangt sinds 2013 financiële steun van de Vlaamse Minister van Cultuur die het belang van cultuur in transitie naar een duurzame toekomst ook erkent. Deze subsidie bedroeg 100.000 euro in 2015 en 75.000 euro in 2016. In 2016 werd beslist om Pulse met 200.000 euro te subsidiëren in 2017. Dit netwerk werkte in het werkingsjaar 2015-2016 aan concrete aanbevelingen voor de sectoren Cultuur, Jeugd en Media. Dit dossier werd in juni 2016 overhandigd aan de bevoegde Minister. De Pulse trefdag RE:Culture vond plaats op 27 oktober 2016. Op deze trefdag organiseerde Vlaams minister van Cultuur, Jeugd en Media een rondetafel 'Sensibilisering Jeugd, Cultuur en Media'. Deze rondetafel richtte zich op het sensibiliseren van stakeholders voor de transitie naar een rechtvaardige duurzame samenleving. Het netwerk ontwikkelde eveneens een website, die een reeks instrumenten bundelt die kunnen helpen het energieverbruik en CO₂-uitstoot in de cultuur-, jeugd- en mediasector te drukken.⁷

Er loopt momenteel een onderzoek naar hoe scholen een duurzaam voedingsbeleid kunnen voeren. Hierbij worden leerlingen actief betrokken. De resultaten van dit onderzoek worden in de loop van 2017 verwacht. Het Vigez heeft heel wat projecten en methodieken rond gezondheidsbeleid op school ontwikkeld, bijvoorbeeld Tutti Frutti en de basismodule gezonde school.

⁷ www.cultuurzaam.be

OD2.3. De Vlaamse overheid investeert in een gezonde leefomgeving (lucht, bodem, water ...) die rekening houdt met de grotere kwetsbaarheid van kinderen en garandeert de beschikbaarheid van grondstoffen over de generaties en grenzen heen. *(Minister van Omgeving, Natuur en Landbouw)*

Tot eind 2016 werd gewerkt aan het transitieproces duurzaam wonen en bouwen (DuWoBo). Eén van de leergemeenschappen die van daaruit opgestart is, is het Lerend Netwerk Duurzame Wijken, dat goede praktijkvoorbeelden en koplopers op het vlak van duurzame wijkontwikkeling bij elkaar brengt. De gezonde leefomgeving, en meer specifiek de kindvriendelijkheid is daarin een centraal thema. De advisering binnen deze wijkprojecten, maar ook ruimer via de Provinciale Steunpunten Duurzaam Bouwen, baseert zich op de Vlaamse Maatstaf Duurzaam Bouwen. Afgeleid instrument daarvan is de Duurzaamheidsmeter Wijken. In dit instrument zijn onder het hoofdstuk Welzijn en Welvaart expliciet criteria opgenomen over speelvoorzieningen en universele toegankelijkheid.

In het kader van de Visie 2050 wordt in 2016 en 2017 de transitieprioriteit 'Slim Wonen en Leven' uitgewerkt. Hierin zal worden beschreven hoe we de woonomgeving in Vlaanderen kunnen transformeren richting duurzame buurten, waar iedereen kan en wil wonen en leven. Dit willen we doen door duurzame woningen en omgevingen te creëren, dit op slimme locaties te doen, het aanbod op maat krijgen van de woonbehoefte en de woonwensen te verduurzamen.

In 2016 werd een eerste ontwerp van projectplan binnenmilieu op school geformuleerd en het Departement LNE is gestart met de uitvoering van de delen waarvoor ze verantwoordelijke is. Het gaat om de ontwikkeling van een digitale tool waarmee scholen hun huidige situatie en werking voor een gezond binnenmilieu (ventileren en verluchten) kunnen in kaart brengen, opvolgen en monitoren, en waaruit ze adviezen op maat kunnen genereren. Ook wordt een informatiecampagne gevoerd die scholen(ver)bouwers bewust maakt van het belang van gezond binnenmilieu en hen informeert over de verplichtingen en mogelijkheden in (ver)bouwprocessen met betrekking tot het ventileren en verluchten van lokalen.

AGION en het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap engageren zich om kwaliteitsvolle, duurzame en functionele schoolgebouwen te realiseren. De school van de toekomst moet efficiënter omgaan met energie, water, grondstoffen, ruimte, financiële middelen en zijn omgeving, m.a.w. een duurzame school zijn. Om dit engagement te helpen realiseren, ontwikkelde evr-Architecten in opdracht van AGION & het GO! de publicatie 'Naar een inspirerende leeromgeving - Instrument voor Duurzame Scholenbouw'. In het najaar van 2016 is dit instrument geactualiseerd volgens de regelgeving en de aanbevelingen van dat moment.

In 2015 en 2016 kregen telkens 25 scholen een budget van 4000 euro om hun grijze speelplaats te vergroenen. Tijdens netwerkmomenten konden deelnemers inspiratie opdoen van andere scholen en hielp een coach hen onder andere bij het uittekenen van een plan en de beplantingskeuze.

Op vraag van de Vlaamse overheid loopt er een humane biomonitoring bij Vlaamse referentiepopulatie adolescenten en een humane biomonitoringscampagne bij jongeren in Genk Zuid. Dit is een techniek die blootstelling aan milieuvervuilende stoffen en de vroegtijdige gezondheidseffecten van die stoffen meet.

SD 3. In 2019 heeft Vlaanderen ruimte en condities gecreëerd om kinderen en jongeren, zonder onderscheid, volop jong te laten zijn, met respect voor ieders belang. *(Minister van Jeugd)*

OD 3.1. De Vlaamse overheid stimuleert ontmoetingsmogelijkheden voor kinderen en jongeren onderling en met de andere generaties uit de samenleving. *(Minister van Jeugd)*

De Vlaamse overheid zet in op beleving en ontmoeting via de eigen instellingen zoals het KMSKA, Kasteel van Gaasbeek en de landcommanderij Alden Biesen. In 2015 bezochten 29.787 bezoekers het Kasteel van Gaasbeek, waarvan 10.357 onder 26 jaar. In 2016 waren dit 7.115 bezoekers onder 26 jaar op een totaal aantal bezoekers van 35.267. Naast de eigen instellingen ondersteunt de Vlaamse Gemeenschap 21 musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau voor een totaalbedrag van 8.486.000 euro (bedrag 2016). Het huidige Cultureel-erfgoeddecreet vraagt daarbij specifiek naar een aangepast aanbod en prijzenbeleid voor kinderen en jongeren.

In het kader van het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid (2012) worden jeugdorganisaties structureel ondersteund. In 2015 bedroeg deze structurele subsidie in totaal 32.520.379 euro. Hierdoor werden 62 landelijk georganiseerde verenigingen, 13 informatie en participatie verenigingen en 18 cultuur-educatieve organisaties, 7 politieke jongerenbewegingen en 5 verenigingen met bijzondere opdracht ondersteund. In 2016 werd 32.614.280 euro toegekend voor de ondersteuning van 64 landelijk georganiseerde verenigingen, 14 informatie en participatie verenigingen en 21 cultuur-educatieve organisaties, 7 politieke jongerenbewegingen en 5 verenigingen met bijzondere opdracht. Onder het decreet houdende subsidiëring van hostels, jeugdverblijfcentra, ondersteuningsstructuren en de vzw ADJ (2012) worden ADJ, CJT en de Vlaamse Jeugdherbergen ondersteund met 3.132.000 euro in 2015 en 3.143.000 euro in 2016.

Sociaal-culturele organisaties en instellingen ontvingen aan structurele subsidie in 2015 49.626.999,73 euro en voor 2016 49.934.477,03 euro. Er wordt gewerkt aan een nieuw Cultureel-erfgoeddecreet, met een eerste indiendatum voor werkingssubsidies eind 2017 voor de beleidsperiode 2019-2024.

De Vlaamse overheid investeerde in 2015 en 2016 in jeugdinfrastructuur. In 2015 werd 604.218 euro en in 2016 werd 1.504.205,38 euro aan investeringssubsidies verleend voor grote (stedelijke) en sectorale bouwwerken. Op 20 mei 2016 heeft de Vlaamse Regering op voorstel van minister van Cultuur ingestemd met een investeringssubsidie van 2,3 miljoen euro voor Muziekcentrum De Bijloke in Gent. Met dit bedrag kan het muziekcentrum zijn concertzaal herinrichten en de infrastructuur vernieuwen, toegankelijker, energiezuiniger en duurzamer maken.

De VVJ werd ondersteund om het label kindvriendelijke steden en gemeenten verder te ontwikkelen en de jury te ondersteunen (zie ook OD 2.2). Een tiental lokale besturen werd begeleid om het label te behalen. De labels werden uitgereikt op 6 november 2016. Ondertussen kunnen 17 lokale besturen hun gemeente of stad met trots 'kindvriendelijk' noemen.⁸

⁸ <http://kindvriendelijkstedengemeenten.be>

Sport Vlaanderen zette in op aangepaste opleidingen voor specifieke doelgroepen. Er werd voor de vierde keer een laagdrempelige opleiding 'Algemeen Gedeelte Initiator' aangeboden voor 14 deelnemers. Eind 2016 werd de opleiding ook voor de vijfde keer opgestart. De sport- en beweeghal, die ondertussen als officiële benaming 'Sportinnovatiecampus' meekreeg, werd eind 2016 geopend en is erop gericht om een brede doelgroep in beweging te zetten en een nieuwe dimensie te geven aan sport- en beweegactiviteiten. In het sportbeleid gaat specifieke aandacht naar het faciliteren van niet- of licht georganiseerde sportbeoefening in de nabije omgeving. Er werd dan ook sterk ingezet op de aanleg van laagdrempelige sportinfrastructuur in het kader van natuursporten, zoals mountainbikeparcours, Finse pistes, loopomlopen en fit-o-meters.

Het Platform Buurtsport kwam in 2016 twee keer samen. In 2016 werd de bevraging voorbereid voor de één-meting lokale besturen die de methodiek Buurtsport toepassen. Vanuit het Expertisecentrum Buurtsport werd er ingezet op vorming rond kansengroepen zoals sport en armoede en maatschappelijk kwetsbare kinderen. Het Expertisecentrum Buurtsport, ISB vzw en Demos werden aangesteld als projectbegeleider in het project van minister Homans, 'Bruggen bouwen tussen sport en jeugd en kinderen in armoede'. Het Expertisecentrum Buurtsport stond tevens mee aan de aftrap van het Catch project, een grootschalig praktijk gericht onderzoek dat wil helpen bij de zoektocht naar werkzame factoren van een buurtgebonden sportaanbod die bijdragen tot sociale inclusie van jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties. De Vlaamse Trainersschool (VTS) voerde in 2015 de campagne 'Is kiezen verliezen?' om trainers aan te zetten meer jeugdgericht te werken en hun trainingen beter af te stemmen op jongeren uit bijzondere doelgroepen. Zie OD 1.2 voor de SNS-pas.

Om een openbare ruimte te garanderen waar kinderen en jongeren zich goed voelen was bij de jurering van stadsvernieuwingsprojecten gezinsvriendelijkheid een blijvend aandachtspunt. Bij de oproep 2016 heeft de jury aandacht besteed aan de geplande publieke en groene ruimtes die gemengd zullen ingezet worden voor speel- en verblijfsruimte voor jong en oud.

Toerisme Vlaanderen maakte in 2015 met verschillende partners een actieplan (2016-2017) op als leidraad voor de familievriendelijke aanpak van Toerisme Vlaanderen. Vlaanderen beschikt nu over 569 geïnspecteerde en definitief erkende jeugdverblijven. In 2015 werd 1,3 miljoen euro subsidie verleend aan 47 jeugdverblijven verspreid over gans Vlaanderen. In 2016 is 1.500.000 euro voorzien voor deze ondersteuning.

In 2015 en 2016 werden in het kader van de Kunstendag voor Kinderen meer dan 300 activiteiten aangeboden. Er werden telkens meer dan 40.000 deelnemers geteld.

Via AMIF-oproep 321 werd d.m.v. proeftuinen een centrale, gespecialiseerde begeleiding voor 16-18-jarige nieuwkomers ontwikkeld en uitgetest. Hierbij werd samen met de jongere een traject op maat uitgestippeld waarbij identiteitsontwikkeling alsook leer- en scholingskansen centraal staan. De versterking van de Huizen van het Kind (zie OD 1.2) zorgt ook voor ontmoetingen tussen jongeren en verschillende generaties.

OD 3.2. De Vlaamse overheid zet de troeven van jong zijn voor de samenleving in de kijker. *(Minister van Jeugd)*

De Vlaamse Jeugdraad fungeert als de megafoon voor kinderen en jongeren en wordt ondersteund en gesubsidieerd vanuit de subsidiëring van De Ambrassade. Deze raad zorgt voor de ondersteuning van de sector door de organisatie van de commissie jeugdwerk, door het uitbrengen van adviezen (9 in 2015), en door de realisatie van een aantal participatieve trajecten met de sector (4 in 2015).

De Vlaamse minister van Jeugd zet de diversiteit van de jonge Vlaamse mensen positief in de schijnwerpers en loopt een traject diversiteit (zie SD 1 en SD 7 voor meer informatie).

De Vlaamse overheid wil een communicatieplatform voor kinderen en jongeren opstarten, waar alle informatie geschikt voor jonge personen gebundeld wordt. De bedoeling is dat kinderen en jongeren duidelijker weten waar naartoe te gaan bij vragen of problemen. In 2016 liep het vooronderzoek. Een ontwerpnota werd opgemaakt in drie delen: een synthese van de verkennende interviews aangevuld met commentaren, de lessen van Young Scot op basis van research en gesprekken ter plaatse en een mogelijk scenario voor Vlaanderen.

De Vlaamse overheid heeft het voortouw genomen bij de redactie van de conclusies van de Europese conferentie over Het Belang van het Kind. In opvolging van deze conferentie gaf de Raad van Europa, met medewerking van Vlaamse overheid, de Franse Gemeenschap en de FOD Justitie in het voorjaar 2016 een publicatie uit. In opvolging van de 2de internationale jeugdwerkconferentie in Brussel in 2015, werd op Europees vlak een kennishandboek over het jeugdwerk voorbereid. De eindversie werd door de redactie op 30 november 2016 afgerond.

De Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie wil het brede publiek bereiken maar richt zich ook naar specifieke doelgroepen. De opzet van de beheersovereenkomst met de VRT vertrekt vanuit een aantal ambities op het vlak van onder meer informatie, educatie en mediawijsheid van waaruit wordt gewerkt rond kinderen en jongeren. De zenders Ketnet en MNM geven respectievelijk prioritaire aandacht aan kinderen en jongeren. Daarnaast onderhoudt de jongerenadviseur zeer regelmatig contacten met jongeren door een dagelijkse natuurlijke communicatie via sociale media, door permanente interesse in hun leefwereld en door talentscouting, en met de jongerenorganisaties door aanwezigheid op conferenties en studiedagen die het jongerenmiddenveld organiseert. In 2016 werden ook diverse jonge startups in contact gebracht met programmamakers van de VRT.

Op 19 april 2015 en 13 april 2016 vond de 8ste en 9de buitenspeeldag plaats. Nadruk ligt daarbij vooral op de promotie van buitenspelen. Er gingen respectievelijk op 300 locaties in 233 gemeenten en 382 locaties in 240 gemeenten activiteiten door. Naast Nickelodeon, Ketnet en VTMKZOOM kwam er voor de editie in 2016 nog een nieuwe mediapartner bij: Studio 100 TV.

OD 3.3. De Vlaamse overheid snoeit, in samenspraak met kinderen en jongeren, in de reglementering die de creativiteit en het initiatief van kinderen en jongeren en hun organisaties belemmert. *(Minister van Jeugd)*

In 2015 verrichtte agentschap Informatie Vlaanderen een verdiepend onderzoek rond de overregulering bij fuiven en kampen in Vlaanderen. Het Masterplan Bivakplaatsen, werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 20 mei 2016. Het Masterplan Bivakplaatsen wordt onderverdeeld in drie grote actieterreinen, waarvan overregulering en complexe procedures het eerste actiedomein is. Zo werd er door ons op 7 juni 2016 in Genk een workshop rond regulitis bij kampen georganiseerd. Hierbij werd vooral de nadruk gelegd op dialoog tussen kampplaatsuitbaters en lokale besturen. Onlangs werd deze vorming ook aangeboden op de VVJ-tweedaagse in Malle. In het najaar van 2016 werd een soortgelijke workshop rond fuiven door de VVJ in hun Trip Lokaal vormingsaanbod aangeboden.

Anderzijds werd in 2016 de conceptnota en het actieplan voor een Gecoördineerd Vlaams vrijwilligersbeleid goedgekeurd. De aanpak van regulitis is hierin een van de drie inhoudelijke assen. De jeugdsector werd hier bij betrokken via het Verticaal Overleg Vrijwilligersbeleid Cultuur en Jeugd.

Het team wetsmatiging van beleidsdomein kanselarij en bestuur voerde een studie uit inzake een detailtoets van nieuwe en bestaande regels. Van daaruit zullen zij kunnen meewerken aan de ontwikkeling van de conceptnota inzake de invoering van regelluwe zones en experimentwetgeving.

Het kind- en jongereneffectrapport (JoKER) kan deel uitmaken van de reguleringsimpactanalyse (RIA) maar hun respectievelijk toepassingsgebied is verschillend. Een goed beargumenteerde invulling van de verschillende onderdelen van een RIA leidt in principe tot de opmaak van regelgeving die voldoet aan de negen kenmerken van goede regelgeving. Het eerste kenmerk is dat de regelgeving noodzakelijk en doeltreffend moet zijn⁹. Het JoKER kan een belangrijke indicatie geven over de impact van regelgeving op kinderen, jongeren en hun organisaties. In 2015 en 2016 werd bij volgende ontwerpen van decreet een JoKER ingediend bij het Vlaams Parlement: ontwerp van decreet en houdende de erkenning en subsidiëring van de georganiseerde sportsector, ontwerp van decreet tot regeling van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen, ontwerp van decreet betreffende het onderwijs XXVI en ontwerp van decreet houdende diverse bepalingen betreffende het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

⁹ <https://overheid.vlaanderen.be/opmaken-van-een-ria>

SD 4. Vlaanderen doet bijzondere inspanningen opdat alle kinderen en jongeren zich in 2019 autonoom, duurzaam en veilig kunnen verplaatsen. *(Minister van Mobiliteit)*

OD 4.1. Van 2015 tot 2019 bevordert de Vlaamse overheid de uitbouw van veilige en duurzame verbindingssweefsels binnen (en buiten) de bebouwde kom. *(Minister van Mobiliteit)*

De verbindingssweefsels maken deel uit van de openbare ruimte. Bij het ontwerp van infrastructuurwerken voor verkeer en vervoer wordt conform het Mobiliteitsdecreet het STOP-principe en het participatiebeginsel gehanteerd. Het STOP-principe staat voor de bewuste overweging die moet worden gemaakt, waarbij departement Mobiliteit eerst aandacht geeft aan de ruimte voor het stappen of trappen, dan voor het openbaar vervoer (bus, trein, metro of tram) en tenslotte voor het privé-vervoer. Ook in de wegcategorisering wordt meer specifiek aandacht besteed aan trage wegen en de specifieke plaats en functie die deze kunnen innemen in het netwerk. Een specifieke studiedag rond trage wegen en verbindingssweefsels werd de afgelopen 2 jaar niet meer opnieuw georganiseerd, maar de thematiek werd wel voldoende onder de aandacht gebracht in het brede aanbod van studiedagen, opleidingen en informatiesessies in de mobiliteitssector.

Ook de regionale mobiliteitsbegeleiders van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken dragen in hun relatie met de steden en gemeenten de Vlaamse beleidsdoelstellingen uit om de ontwikkeling van duurzame mobiliteit te bewerkstelligen met aandacht voor kinderen en jongeren. Ze zijn daarbij belangrijke pleitbezorgers van kinderparticipatie bij mobiliteitsprojecten. Het afgelopen jaar verscheen het themanummer 'kinderen in het verkeer' van de Mobiliteitsbrief nr. 161, en kreeg het project Speelweefsel de Vlaamse Verkeersveiligheidsprijs 2016.

Op 28 april 2016 werd een nieuw Vlaams Fietsbeleidsplan voorgesteld. Met het oog op het verhogen van de verkeersveiligheid werd bij de realisatie van het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk (BFF) maximaal ingezet op de ontvlechting van fietsverkeer en gemotoriseerd verkeer, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Niet alleen de aanleg van fietssnelwegen, de aanduiding van alternatieve stedelijke routes en de toepassing van intelligente kruispuntoplossingen, maar ook de aanleg van ruimtelijk afgescheiden fietspaden, leveren een positieve bijdrage voor meer verkeersveiligheid en een verhoogd comfort. Bij de definitie van het netwerk werd rekening gehouden met de ligging van scholen die veel fietsverkeer genereren. Voor de andere locaties van speelpleinen en jeugdlokalen, is het uitkijken naar de realisatie van de groene speelweefselkaart die vertraging heeft opgelopen. De Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP) zal vorming opzetten voor gemeenten zodra de GIS-databank operationeel is. Van zodra deze locaties in kaart zijn gebracht, is het mogelijk om het BFF ook hier op af te stemmen.

Met betrekking tot het stimuleren van het openbaar vervoer, werden er in de loop van 2016 meerdere adviestrajecten doorlopen. De Lijn behield haar 6-maandelijks overleg met het kinderrechtencommissariaat en de Vlaamse Jeugdraad, waar met hen de evoluties en de door

kinderen en jongeren ervaren problemen inzake het openbaar vervoer en het beleid van De Lijn besproken konden worden.

Op 18 december 2015 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota over basisbereikbaarheid goed. Door middel van proefprojecten in 3 proefregio's wordt het nieuw overlegmodel (vervoerregioraden) uitgetest. De besprekingen gaan gepaard met een participatief proces waar eveneens koepelorganisaties van kinder- en jongerenorganisaties, zoals de Vlaamse Jeugdraad en de Ambrassade, maar ook organisaties voor personen met een beperking en voor personen in armoede (financiële en/ of vervoersarmoede) zullen bij betrokken worden. Op 1 september 2016 lanceerde Inter een nieuwe website over toegankelijk en aangepast vervoer in Vlaanderen en Brussel.¹⁰ In het najaar 2016 werden gesprekken opgestart met De Lijn om de samenwerking met Inter te activeren.

Tenslotte worden lokale besturen aangespoord een veiliger mobiliteitsbeleid te voeren door het ondertekenen van het SAVE-charter van OVK (Ouders van Verongelukte Kinderen). 44 van de 69 SAVE-steden en gemeenten ondertekenden het charter. Ondertussen is er ook een bijscholingsaanbod voor SAVE-gemeenten van de Vlaamse Stichting Verkeerskunde (VSV). Er wordt ook een tool voor lokale ongevalanalyses uitgewerkt.

OD 4.2. In 2019 benadert de Vlaamse overheid verkeers- en mobiliteitseducatie integraal met aandacht voor kennis, houdingen en vaardigheden, zowel in de klas als daarbuiten. *(Minister van Mobiliteit)*

Sinds juli 2011 coördineert Rondpunt vzw het aanbod van getuigenissen van verkeersslachtoffers voor scholen. Het project 'Getuigen onderweg' werd uitgebreid naar verschillende doelgroepen. Het project bereikte intussen 50.000 leerlingen, verkeersovertreders en werknemers. Voor het uitvoeren van het totale projectvoorstel van juli 2016 tot en met juni 2018 krijgt Rondpunt vzw een subsidie van 437.975,90 euro.

Ook in 2015 en 2016 liepen een aantal mobiliteitsprojecten voor jongeren met aandacht voor duurzame mobiliteitsoplossingen. In 2016 werden geen subsidies voor nieuwe projecten voorzien. De mobiliteitsverenigingen en –instanties worden wel gestimuleerd om de doelgroep kinderen en jongeren op te nemen in hun programma en projecten.

Verkeers- en mobiliteitseducatie (VME) is reeds vele jaren een integraal bestandsdeel van de verkeersopvoeding van kinderen en jongeren. Dit aspect is prominent aanwezig in de verkeersveiligheidsfiche 'verkeerseducatie'. In de verkeersveiligheidsfiche m.b.t. rijopleiding staat de GDE-matrix (goals of driver education) centraal, die wijst op het verband van hogere-ordevaardigheden met het actueel rijgedrag. Bij de hervorming van de rijopleiding werden doelgerichte leeractiviteiten ingebouwd. De Vlaamse jeugdraad wees wel op de laattijdige info over en betrokkenheid bij wat er precies verandert.

¹⁰ www.meermobiel.be

OD 4.3. In 2019 garandeert de Vlaamse overheid dat kinderen en jongeren mee vorm geven aan en een stem hebben in mobiliteitsprojecten door hen actief op te nemen als gesprekspartner. *(Minister van Mobiliteit)*

Het Mobiliteitsdecreet stelt het participatiebeginsel, met voldoende aandacht voor kinderen en jongeren voorop als één van de basispijlers van het mobiliteitsbeleid. Voorbeelden van participatieve projecten zijn het project Leefstraten van het Lab van Troje, de Laboratoria voor Mobiele Alternatieven van het Netwerk Duurzame Mobiliteit en het project Safety Tunes.

Specifieke beleidsmaatregelen met aandacht voor kinderen en jongeren situeerden zich ook in het thema verkeersveiligheid en deelnemen aan het verkeer. Hierbij werd vooral ingezet op het fietsgebruik, omdat vastgesteld werd dat het fietsgebruik in het woon-schoolverkeer niet stijgt en dat kinderen 'oververtegenwoordigd' zijn bij letselongevallen.

Sinds 1 januari 2016 worden alle acties rond verkeersveiligheid beter op elkaar afgestemd en gecoördineerd door het Vlaams Huis voor de Verkeersveiligheid. Het is nog onduidelijk hoe de participatie van kinderen en jongeren in de 'werkkamers van het huis' zal georganiseerd worden. De oprichting van een begeleidingscomité zoals vooropgesteld, zal in die context verder worden bekeken. De Week van de Mobiliteit wordt onderbenut om mobiliteitsproblemen structureel aan te pakken met betrokkenheid van andere beleidsdomeinen. In de toekomst wordt gestreefd naar meer participatieve projecten.

SD 5. In 2019 garandeert Vlaanderen alle kinderen en jongeren een leerloopbaan die aansluit bij hun talenten en die hen in staat stelt volwaardig te participeren aan de samenleving *(Minister van Onderwijs)*

OD 5.1. De Vlaamse overheid stimuleert de volledige ontwikkeling van kinderen en jongeren, en heeft daarbij aandacht voor hun rol als burger in de samenleving *(Minister van Onderwijs)*

Onderwijs moet jongeren niet alleen voorbereiden op de arbeidsmarkt. Het moet ervoor zorgen dat jonge mensen zich in de eerste plaats kunnen ontwikkelen tot open, brede en sterke persoonlijkheden.

Om elke leerling het beste onderwijs te bieden op maat van zijn of haar talenten, interesses en mogelijkheden, zijn keuzen gemaakt om het secundair onderwijs te moderniseren. In de modernisering van het secundair onderwijs komen veel aspecten en maatregelen aan bod waarvan heel wat al concreet vorm kreeg: duaal leren en werken (samen met de minister van Werk), het actieplan tegen schooluitval, het STEM-actieplan, de screenings van de studierichtingen en de krijtlijnen voor de leerlingenbegeleiding. In de periode 2015-begin 2016 is er werk gemaakt van twee conceptnota's die de uitrol van de laatste maatregelen van het masterplan modernisering secundair onderwijs opstarten. Deze conceptnota's werden op 31 mei 2016 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Op 13 januari 2017 keurde de Vlaamse Regering een 'Addendum bij de conceptnota's 1ste, 2de en 3de graad secundair onderwijs' goed. Dit addendum vormt één geheel met de eerder goedgekeurde conceptnota's. De gefaseerde uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs wordt gestart op 1 september 2018, met het 1ste leerjaar van de 1ste graad.

Een goede studiekeuze is zeker van cruciaal belang om kinderen en jongeren een leerloopbaan te kunnen bieden die aansluit bij hun talenten. Het STEM-actieplan dat in 2012 reeds in werking trad, moet leerlingen er toe aanzetten voor STEM-richtingen en -beroepen te kiezen. Er werd ingezet op bijscholing, onderzoek, didactiek en projecten. Het STEM-Kader dat eind 2015 werd gepubliceerd biedt houvast voor alle betrokkenen binnen en buiten onderwijs. Tijdens het maatschappelijk debat rond de eindtermen, dat liep van eind 2015 tot juli 2016, kwamen STEM eveneens op de voorgrond. Tot slot werd ook verder ingezet op de samenwerking met de bedrijven via het STEM-Charter. In de STEM-monitor van juni 2016 zien we door dit alles een verdere, positieve groei qua leerlingenaantallen.

In het maatschappelijk debat over de eindtermen van de toekomst, werd de Vlaamse Scholierenkoepel gevraagd te zorgen voor een kwaliteitsvolle participatie van leerlingen: 10 leerlingen traden als 'ambassadeurs'. Het traject werd afgesloten tijdens het Onderwijsfestival op 13 mei 2016 in het Vlaams Parlement. VSK bereikte met het hele traject ongeveer 17.000 scholieren. Uit dit debat komt een duidelijk pleidooi naar voren om burgerschapsvorming in het onderwijs te versterken. Hiervoor zullen de resultaten van twee bevragingen uit 2016 worden meegenomen: de toetsafname voor de peiling burgerzin in de laatste graad van het secundair onderwijs, en de bevraging voor de International Civic and Citizenship Education Study (ICCS) in de tweede graad van het secundair onderwijs. De Vlaamse overheid blijft ook investeren in

ondersteuningsinitiatieven, zoals de educatieve dienst van de Koning Boudewijnstichting (KBS) en het Bijzonder Comité Herinneringseducatie (BCH). In april heeft de minister van Onderwijs zich, samen met haar collega-onderwijsministers van de Raad van Europa, geëngageerd om mee te werken aan de verdere uitwerking en evaluatie van het door de Raad van Europa ontwikkelde referentiekader van descriptoren voor competenties voor een democratische cultuur. De Raad van Europa heeft België (Vlaamse en Franse Gemeenschap), samen met 11 andere landen, geselecteerd voor de testfase van het referentiekader voor competenties voor een democratische cultuur. Die zal in de loop van het schooljaar 2016-2017 plaatsvinden.

Burgerschapsvorming is niet alleen een taak van het onderwijs. Op een andere, meer informele manier wordt aan 'burgerschapsvorming' gedaan in de jeugdsector. In het kader van decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid (2012) worden jeugdorganisaties structureel ondersteund (zie OD 3.1) en doen zij aan burgerschapseducatie bij kinderen en jongeren.

Preventief pestbeleid kreeg vorm in verschillende concrete acties die werden gerealiseerd in 2015 en 2016. In een brochure en studiedag werd gewezen op het belang van de betrokkenheid van kinderen en jongeren, maar ook op de grenzen van de mogelijkheden om kinderen en jongeren in te schakelen bij het voorkomen en oplossen van pestsituaties. In het schooljaar 2016-2017 werd er effectief van start gegaan met het promoten en uitrollen van peer-mediation als methodiek om pesten tegen te gaan i.s.m. de Vlaamse scholierenkoepel. De jaarlijkse ondersteuning van de organisatie van de Vlaamse Week tegen Pesten helpt om taboes rond pesten te doorbreken. In 2016 was er in die week een campagne van Klasse over pesten met filmpjes en concrete tips voor scholen. Het Platform voor Pesten en Welbevinden op de Vlaamse onderwijsraad zorgde in 2016 voor een studiedag. Scholen konden in het begin van het schooljaar 2016-2017 intekenen om op een kunstzinnige manier uiting te geven aan het belang van het werken aan welbevinden en het tegengaan van pesten in het bijzonder. Hiervoor wordt er samengewerkt met de Canon-Cultuurcel. De resultaten in de scholen werden bekendgemaakt in de week tegen pesten in februari 2017 (voor acties omtrent pesten in andere sectoren zie OD 9.3).

Ook rond kinderrechteneducatie zijn verdere stappen gezet. In maart 2016 heeft het Kenniscentrum Kinderrechten (KEKI) een beleidsadvies 'Kinderrechten- en mensenrechteneducatie - Een verkenning van onderzoek, beleid en praktijk' uitgebracht. Daarop verder werkend werd een analyse van de activiteiten van 14 jeugd- en kinderrechtenorganisaties op het vlak van kinderrechteneducatie gemaakt. Er komt nog een vervolg om meer zicht krijgen op wat werkt en om het draagvlak te verbreden. De reflectieroep Jeugd- en Kinderrechtenbeleid van 1 december 2016 werd bijna integraal gewijd aan het thema van de kinderrechteneducatie i.s.m. KEKI, KETNET, Vormen, Kinderrechtswinkel en UNICEF.

OD 5.2. De Vlaamse overheid wil het werkplekleren en het stelsel van leren en werken stimuleren *(Minister van Onderwijs en Minister van Werk)*

Zie OD 11.1 (Werk)

OD 5.3. De Vlaamse overheid maakt het mogelijk dat jongeren via flexibele trajecten en studiebewijzen kunnen doorstromen naar de arbeidsmarkt en/of het hoger onderwijs (*Minister van Onderwijs en Minister van Werk*)

Op 17 juli 2015 heeft de Vlaamse regering de Conceptnota 'Geïntegreerd beleid voor erkenning van competenties (EVC)' goedgekeurd en werd een ambtelijke werkgroep opgericht waarin verschillende beleidsdomeinen een Vlaams-breed geïntegreerd EVC-beleid uittekenen. Ook bereidt de werkgroep een EVC-decreet voor. De doelgroep van het decreet zijn (jong)volwassenen die reeds eerder verworven competenties in kaart willen laten brengen, beoordelen en certificeren. Ook de mogelijkheden om deelkwalificatiebewijzen en bewijzen van competenties uit te reiken werden verder geëxploreerd. Voor de sectoren cultuur en jeugd, gaat het over de eerste fase van een EVC-proces, nl. het herkennen en zichtbaar maken van competenties (cf. portfolio-instrumenten). De steunpunten, en belangenbehartigers uit de cultuur- en jeugdsector (FOV, Ambrassade, Socius...) werden geïnformeerd en geconsulteerd.

SD 6. In 2019 zijn scholen in Vlaanderen stimulerende, meer inclusieve, open en ruime leerzones *(Minister van Onderwijs)*

OD 6.1. De Vlaamse overheid blijft open en ruime leerzones op het vlak van onderwijs, jeugd, welzijn en sport, stimuleren in samenwerking met het lokale niveau. *(Minister van Onderwijs)*

De huizen van het kind kunnen een open zone voor gezinnen en kinderen betekenen (zie OD 1.2 en OD 3.1).

Door in te zetten op 'kleuterparticipatie' wil men de overstap van de kinderopvang en thuissituatie naar de kleuterschool zo vlot mogelijk laten verlopen. In een eerste fase zet het in op samenwerking tussen Kind en Gezin, Onderwijs en Inburgering en Integratie rond gedeelde thema's als taalstimulering, zindelijkheidstraining en omgaan met diversiteit. De basistekst en gedeelde visie werden in 2016 gefinaliseerd. In 2017 nog moet het actieplan klaar zijn. Met de conceptnota "Voor elk kind en elk gezin een groeipakket op maat" wordt ingezet op kleuterparticipatie door hiertoe een kleutertoeslag te voorzien die de (voldoende) deelname aan onderwijs vanaf 3 jaar ondersteunt.

De Vlaamse overheid streeft in alle sectoren (onderwijs, welzijn, sport, werk, kinderopvang...) een multifunctioneel gebruik van gebouwen na. Met het oog op een efficiënte realisatie van multifunctionele scholenbouwprojecten heeft de administratie Onderwijs het beleidsdomeinoverschrijdend overleg verder gezet. De Verenigde Verenigingen zorgden voor een online gids¹¹ die scholen, lokale besturen en verenigingen voorziet van zeer concrete informatie over het openstellen van schoolgebouwen. Bovendien hebben er twee excursies plaatsgevonden naar openstellingsprojecten in het Gentse. Er loopt een haalbaarheidsstudie naar de inschakeling van projecten sociale economie in het beheer van openstellingsprojecten.

Om jongeren een laagdrempelig aanbod van sport in de schoolomgeving te bieden organiseerde Sport Vlaanderen in 2015-2016 een naschools sportaanbod (zie OD 1.2). Ook werd er 1 miljoen euro voorzien voor de aanpassing en exploitatie van schoolsportzalen, zodat deze vlot opengesteld worden voor sportclubs. Een gemeenschappelijke beleidsvisie over het gedeeld gebruik van opleidingsinfrastructuur voor richtingen TSO/BSO en beroepsopleidingen Syntra en VDAB is in voorbereiding.

Wat Brussel betreft, werd een subsidie toegekend aan de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) voor het ondersteunen van 15 Brede-schoolprojecten voor 2016-2017. De VGC draagt zelf ook middelen bij en brengt zo het totaal op 28 Brusselse 'Brede Scholen'.

¹¹ www.slimgedeeld.be

OD 6.2. De Vlaamse overheid zet prioritair in op de competentieontwikkeling van directies en leerkrachten met specifieke aandacht voor kwetsbare kinderen en jongeren zodat zij in een veilige en vertrouwde omgeving school kunnen lopen. *(Minister van Onderwijs)*

Vanaf 1 september 2015 ging het M-decreet van start voor de scholen. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften konden met het oog op het schooljaar 2015-2016, vanaf 1 januari 2015 in het gewoon of buitengewoon onderwijs worden ingeschreven en het recht op redelijke aanpassingen voor alle leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften is vanaf nu afdwingbaar. Door het M-decreet is er zowel in 2015 als in 2016 een daling geweest van het aantal leerlingen buitengewoon basisonderwijs en in 2016 ook in het buitengewoon secundair onderwijs. Hierdoor worden tijdens het lopende schooljaar ongeveer 350 personeelsleden als ondersteuner ingezet in gewone basisscholen en ongeveer 50 personeelsleden in gewone secundaire scholen. Ook het aantal kinderen en jongeren in het geïntegreerd onderwijs daalde in oktober 2015 en oktober 2016, maar de middelen voor ondersteuning bleven behouden zodat er geen begeleidingscapaciteit verloren ging. Er werd van start gegaan met het monitoren en evalueren van het M-decreet. Er werden reeds een aantal evaluaties uitgevoerd, zowel interne door de administratie en inspectie onderwijs als externe door UNIA, het Kinderrechtencommissariaat en het Steunpunt voor Inclusie. Een nieuw ondersteuningsmodel voor het gewoon onderwijs, dat momenteel voorbereid wordt, zal van start gaan op 1 september 2017. Er wordt daarbij rekening gehouden met de adviezen van de Vlaamse Onderwijsraad en van het overlegplatform van ouder- en belangenverenigingen. Er wordt overlegd met de stakeholders.

In oktober 2016 werd een studiedag voor leerkrachten secundair onderwijs in een grootstedelijke context georganiseerd. Op deze studiedag kregen de deelnemers handvaten aangereikt om met de uitdagingen van onderwijs in deze context om te gaan.

Het platform voor gendervraagstukken in scholen¹² werd verder onderhouden en aangevuld. In 2015 kreeg de website 8284 bezoekers. Dit is een stijging met bijna 2000 ten opzichte van 2014. Er staan 12 bijdragen of updates gepland, onder meer m.b.t. het doorbreken van stereotypen die de studiekeuzes van jonge mensen nog al te vaak mee bepalen en m.b.t. gender en schoolleiderschap. De informatie van het project Gender in de Blender voor transjongeren, actoren uit het onderwijs en hulpverleners, werd op de webpagina van RoSa geplaatst¹³.

OD 6.3 De school als organisatie biedt binnen haar beschikbare financiële mogelijkheden de best mogelijke infrastructuur, offline en online, aan haar leerlingen. Ze doet dit zelf of door samenwerking om het beste onderwijs voor haar leerlingen en door haar leerkrachten tot stand te brengen. *(Minister van Onderwijs)*

In het kader van het Masterplan Scholenbouw werden een aantal cruciale acties uitgevoerd, zoals een forse toename van investeringen in scholenbouw, de rationalisatie van de procedures voor de

¹² www.genderindeklas.be

¹³ www.rosavzw.be

subsidieaanvragen AGION, de vereenvoudiging van de dossierbehandeling bij AGION en het geactualiseerde instrument scholenbouw (zie OD 2.3).

Het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid, Inter, zet dagelijks in op het geven van adviezen. Daarnaast ging Inter in gesprek met AGRealEstate, de afgevaardigd bouwheer voor het programma Scholen van Morgen. Verder was er nog een gesprek met het GO!.

Via het eSafety Label werken scholen aan tal van online risico's en aspecten waar jongeren in hun digitale leefwereld soms mee te maken krijgen: cyberpesten, online identiteit, sexting, online privacy, etc. In 2015 werd een uitgebreide campagne gelanceerd om het eSafety Label bekend te maken bij de scholen met een studiedag in 2015 en workshops tijdens de ICT-praktijkdagen in 2016 en focus op het thema tijdens de Europese Safer Internet Day op 10 februari 2016. Sinds het lanceren van de campagne werken 130 Vlaamse scholen of scholengroepen met het eSafety Label. Het Steunpunt voor Inclusie bij de vzw Ouders voor Inclusie werd verder gefinancierd vanuit Gelijke Kansen en vanuit het departement Onderwijs door middel van een halftijdse detachering. Ongeacht de inwerkingtreding van het M-decreet blijven de taken en de rol van het steunpunt nog steeds van groot belang. Dit zowel vanuit het oogpunt van de dienstverlening naar ouders en leerlingen, als vanuit de brugfunctie naar onderwijsactoren en de beleidsmatige rol van het steunpunt.

SD 7. In 2019 is Vlaanderen meer een omgeving waarin kinderen en jongeren mee vorm kunnen geven aan het beleid in alle aspecten en levensdomeinen die hen aanbelangen. *(Minister van Jeugd)*

OD 7.1. De Vlaamse Overheid versterkt de expertise van medewerkers bij overheden, voorzieningen en organisaties rond participatie en hun participatieve basishouding, met extra aandacht voor de levensdomeinen welzijn, onderwijs en werk. *(Minister van jeugd)*

Op verschillende bevoegdheidsdomeinen van de Vlaamse overheid werden initiatieven genomen rond de versterking van participatie.

In 2015 werd vanuit afdeling Jeugd het initiatief voor de oprichting van een netwerkgroep beleidsparticipatie genomen. Kenniscentrum Kinderrechten schreef twee beleidsadviezen rond beleidsparticipatie dat zorgde voor interessante input rond dit thema. In 2016 vonden nog een aantal gesprekken met belangrijke stakeholders plaats. Dit alles werd verwerkt in een nota die het onderwerp van de netwerkgroep afbakt en de manier van werken beschrijft. De netwerkgroep wordt effectief opgestart in 2017.

Het thema informele participatie bij minderjarigen in de sport werd voorgesteld op het lerend netwerk ethisch sporten van 6 juni 2016. Er werden eind 2016 contacten gelegd met de afdeling Jeugd en het Kinderrechtencommissariaat.

In samenwerking met de Ambrassade werkt VDAB actief samen met jongerenorganisaties en jongeren door middel van co-creatieve processen bij het maken van nieuwe dienstverlening, verbeteringen aan de dienstverlening of bij beleidsprocessen (i.f.v. youth guarantee). Het actieplan met de Ambrassade wordt geactualiseerd in 2017.

In het beleidsdomein onderwijs en vorming worden kinderen en jongeren betrokken via de Vlaamse Scholierenkoepel. In 2016 heeft de Vlaamse Scholierenkoepel een subsidiëring ontvangen van 373.000 euro.

Ook in de jeugdhulp wordt gewerkt aan participatie. De organisaties van jongeren (Cachet) en ouders (Ouderparticipatie Jeugdhulp Vlaanderen) met ervaring in de jeugdhulp spelen hierin een belangrijke rol. Beiden worden financieel ondersteund. Ze verzamelen input over jeugdhulp en signaleren deze aan beleidsorganen van de jeugdhulp op Vlaams en regionaal niveau. Dit gebeurt enerzijds door deelname aan deze beleidsorganen, anderzijds door gericht met de administratie een traject te lopen. Daarnaast ondersteunen ze voorzieningen in de jeugdhulp in het toepassen van een participatieve hulpverlening. Ook andere organisaties als het Vlaams Gebruikersplatform Personen met een handicap, Arktos, Straathoekwerk en de Kinderrechtswinkel werken mee om het participatief denken binnen de sectoren te versterken.

Ook zijn de gebruikers van de zorg vertegenwoordigd in het Raadgevend Comité Jeugdhulp.

Het voeren van inspecties door Zorginspectie op de toepassing van de rechten van minderjarigen in de jeugdhulp, blijkt een goede manier om aan de participatieve basishouding van beleid en voorzieningen te werken. Bij deze inspecties worden ook gesprekken aangegaan met jongeren. Op basis van de eerste inspectie stelden de Gemeenschapsinstellingen (GI) een gezamenlijk actieplan op. In 2015-2016 volgde een nieuwe inspectieronde waaruit bleek dat er veel vooruitgang werd geboekt. In de loop van 2015-2016 bereidde het parlement een nieuw decreet voor dat het extern toezicht en de externe klachtenregeling bij voorzieningen voor vrijheidsbenemende opvang van kinderen en jongeren regelt. Zorginspectie wordt hier ook bij betrokken. Dit decreet werd goedgekeurd op 25 januari 2017. In het najaar 2016 werden specifieke inspecties uitgevoerd met betrekking tot vrijheid beperkende maatregelen in de psychiatrische diensten, met focus op minderjarigen.

De Vlaamse overheid wil speciale aandacht hebben voor de kwetsbare toestand van Roma-kinderen. In de centrumsteden, Antwerpen, Gent en Sint-Niklaas en Brussel (VGC) waar de instroom MOE-migranten en de concentratie aan Roma groot is, worden buurtstewards ingezet in de wijken waar het samenleven het felst onder druk staat.

Een algemene werkingssubsidie van € 600.000 werd toegekend aan Interuniversitair Micro-Electronica Centrum vzw (imec), voor de inrichting van het Vlaams Kenniscentrum voor Mediawijsheid. Hiermee zetten ze in op verschillende projecten die zich richten op scholen, jeugdwerk, ouders en jongeren zelf.

OD 7.2. De Vlaamse overheid ontwikkelt, stimuleert en hanteert strategieën en voorziet in ruimte en middelen, opdat de beleidsparticipatie van groepen die nu moeilijk bereikt worden, verhoogt. *(Minister van jeugd)*

Jongerenvertegenwoordigers worden op verschillende manieren betrokken in beleidsprocessen van de Vlaamse overheid. In de reflectiegroep Jeugd- en Kinderrechtenbeleid (over JKP, evaluatie decreet houdende een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid van 20 januari 2012) zijn een groot aantal afgevaardigden van verenigingen alsook de Vlaamse jeugdraad betrokken. De reflectiegroep kwam in 2015 drie keer en in 2016 vier keer samen. Tijdens het EU-voorzitterschap Italië-Litouwen-Luxemburg werd op EU niveau een dialoog gevoerd tussen jongeren en beleidsmakers over 'youth empowerment for political participation'. In Vlaanderen werkte de Vlaamse Jeugdraad, samen met de Nationale Werkgroep, een traject uit over 18 maanden om de mening van jongeren te leren kennen over hoe zij meer bij het beleid kunnen betrokken worden. De resultaten werden meegenomen naar de Europese fora en mondden op Vlaams niveau uit in een advies van de Jeugdraad.

Om burgerparticipatie te stimuleren in de bevoegdheden Cultuur, Jeugd en Media en Brussel werd er in 2015 en 2016 een Burgerkabinet georganiseerd door de bevoegde minister. Op 19 september 2015 stond het Burgerkabinet in teken van Cultuurparticipatie. 150 burgers formuleerden 17 beleidsaanbevelingen. Op 6 mei 2016 ging het Burgerkabinet 'Geef mee kleur aan jeugd' rond diversiteit in het jeugdwerk door. Dit Burgerkabinet werd voorbereid met verschillende stakeholders en mondde uit in 11 tastbare aanbevelingen. 352 personen namen actief deel aan het online debat in aanloop naar 6 mei, 134 personen waren aanwezig op het Burgerkabinet zelf.

Onder deze deelnemers waren ook een delegatie jongeren en begeleiders van het Netwerk tegen Armoede en een aantal ervaringsdeskundigen armoede. Ook in het Beleidsnetwerk Diversiteit zitten vertegenwoordigers van werkingen met maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren. In 2015 en 2016 waren er een aantal overlegmomenten met vertegenwoordigers van het Netwerk tegen Armoede op het kabinet. Eind 2016 werden voorbereidingen getroffen voor het Burgerkabinet 2017 dat in het teken van Brussel staat.

Het Burgerkabinet 2016 was ook het startsein van het traject diversiteit in het jeugdwerk . In het kader van dit traject werd een visienota geschreven door de jeugdwerksector, tijdens een ronde tafel met de minister van Jeugd in september 2016. De gezamenlijke projectoproep 'positieve identiteitsontwikkeling bij jongeren' door minister van jeugd en de minister van integratie werd gelanceerd eind juni 2015. Er werden 8 projecten geselecteerd.

Samen met de uitreiking van de prijs 'jeugdgemeente van Vlaanderen' (zie OD 2.2 en OD 7.3) werd ook de publicatie 'kijk eens zo doen wij dat' deel 2 aan het publiek voorgesteld met aantal goede voorbeelden uit het lokaal jeugdbeleid, die werden geselecteerd uit de verschillende aanvragen. Vanuit het integratiebeleid werd een onderzoeksopdracht opgesteld die nagaat hoe de participatie van personen van buitenlandse herkomst aan het Vlaamse beleid maximaal kan worden gerealiseerd.

In 2016 verkende de Vlaamse overheid bestaande toepassingen van e-consultatie bij de totstandkoming en ontwikkeling van beleid. In het najaar 2016 werd beslist om de consultatie over het Groenboek Bestuur als testcase te gebruiken en zo inzichten en ervaringen met e-consultatie op te bouwen en op basis daarvan in 2017 het vervolgtraject uit te tekenen. E-consultatie kan een goede tool zijn om ook jongeren te betrekken bij het beleid, mits bij het gebruik ervan ook specifiek nagedacht wordt over het bereiken van deze doelgroep met de consultatietools.

Het Groenboek Bestuur bevat zes principes en dertig voorstellen voor een vernieuwende Vlaamse overheid die de maatschappelijke uitdagingen en behoeften van vandaag en morgen nog beter kan aanpakken. In het Groenboek Bestuur zijn onder meer ideeën m.b.t. vernieuwende beleidsparticipatie opgenomen (interactieve beleidsvoering, digitale en open consultatie,...). De resultaten van de open online consultatie eind 2016 worden meegenomen in de ontwikkeling van een Witboek Bestuur in 2017.

Op vraag van de Vlaamse minister van Onderwijs organiseerde de Koning Boudewijnstichting tussen oktober 2015 en januari 2016 een ouderpanel over de toekomst van het secundair onderwijs in Vlaanderen. In dat ouderpanel waren ook laaggeschoolde ouders en ouders met een migratieachtergrond vertegenwoordigd.

Ook het JoKER is een strategie om participatie van een jonge doelgroep aan beleid te versterken (zie OD 3.3).

OD 7.3. De Vlaamse overheid stimuleert een verscheidenheid aan participatieve praktijken die leemtes in het huidige participatiebeleid wegwerken. *(Minister van jeugd)*

KeKi leverde in 2015 een inventarisatie aan van wetgevende en regelgevende initiatieven ter bevordering van de participatie van kinderen en jongeren op het niveau van de Vlaamse overheid. Gelijktijdig brachten zij ook een beleidsadvies uit over beleidsparticipatie. Vanuit dit beleidsadvies werd verder gewerkt naar een reflectietool rond participatie. Binnen de netwerkgroep beleidsparticipatie wordt de mogelijkheid bekeken om hier een bruikbare tool van te maken.

Begin 2016 werd de achtste en laatste editie van het 'Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid (2014-2015)' verspreid. Naast de traditionele monitoring werd voor de gelegenheid ook de publicatie '1993-2013 - Een terugblik op 20 jaar lokaal jeugdbeleid' voorgesteld. Dit biedt een thematisch overzicht van de evoluties en tendensen binnen het lokale jeugdbeleid. Door het cijferboek kunnen noden en leemtes i.v.m. lokale participatie worden gedetecteerd.

Het blijft een verplichting voor lokale besturen een jeugdraad te installeren. In 2016 werd de opdracht éénmeting lokaal jeugdbeleid gegund aan het Instituut voor de Overheid van de KULeuven. De opdracht is te onderzoeken hoe het lokale jeugdbeleid dat gevoerd wordt binnen de nieuwe context van de meerjarenplanning al dan niet verschilt met de verwachte kansen, mogelijkheden, risico's... die werden geuit binnen de nulmeting. Een eindrapport wordt in het voorjaar van 2017 afgeleverd.

Na overleg met De Ambrassade werd besloten om in het licht van de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 te bekijken hoe de kennis van beleids- en beheerscyclus bij jeugdorganisaties kan worden versterkt.

De Gestructureerde Dialoog is een Europees initiatief waarbij in alle lidstaten een dialoog wordt aangegaan tussen jongeren en beleidsmakers. In Vlaanderen zette de Vlaamse Jeugdraad telkens een traject op dat wordt opgevolgd door de Nationale Werkgroep. De resultaten van het traject worden gebruikt om mee te nemen naar de Europese fora en resulteren in een beleidsadvies. In 2015 organiseerde de 3 Gemeenschappen van België de 2nd European Youth Work Convention. De Verklaring vormde de basis voor een ontwerpaanbeveling rond jeugdwerk van de Raad van Europa. Er werd tijdens 4 vergaderingen gewerkt aan deze aanbeveling door vertegenwoordigers van de lidstaten en jeugdorganisaties. Deze ligt nu samen met een 'Explanatory Memorandum' (EM) ter goedkeuring voor aan de Joint Council on Youth van maart 2017 om nadien ingeleid te worden voor de goedkeuring door het Comité van Ministers van de Raad van Europa.

Ten slotte kan ook verwezen worden naar de uitreiking van de prijs 'jeugdgemeente van Vlaanderen' (zie OD 2.2). Om de twee jaar kunnen lokale jeugdraden hun gemeentebestuur voordragen voor de toekenning van de prijs Jeugdgemeente of Jeugdstad van Vlaanderen. Jeugdraden zijn het best geplaatst om het jeugdbeleid in hun gemeente of stad naar waarde te schatten. Voor het voordrachtsdossier 2017 gelden er zes inhoudelijke criteria waaronder de

concrete participatie van de jeugd in het gemeentelijk jeugdbeleid en het bereiken van nieuwe en diverse doelgroepen¹⁴.

¹⁴ http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/lokaal_prijs.aspx

SD 8. In 2019 is doordacht medegebruik de norm bij ruimtelijke ontwikkeling. *(Minister van Omgeving, Natuur en Landbouw)*

OD 8.1. De Vlaamse overheid motiveert eigenaars en gebruikers tot doordacht medegebruik van ruimte. *(Minister van Omgeving)*

De Vlaamse overheid streeft in alle sectoren (onderwijs, welzijn, sport, werk, kinderopvang, enzovoort) een multifunctioneel gebruik van gebouwen na.

Met het oog op een efficiënte realisatie van multifunctionele scholenbouwprojecten heeft de administratie Onderwijs in 2016 beleidsdomeinoverschrijdend overleg gevoerd. Daarnaast ontwikkelde de Verenigde Verenigingen een online gids¹⁵ die scholen, lokale besturen en verenigingen voorziet van zeer concrete informatie over alles wat er komt kijken bij het openstellen van schoolgebouwen. Bovendien hebben er twee excursies plaatsgevonden naar openstellingsprojecten in het Gentse. De haalbaarheidsstudie naar de inschakeling van projecten sociale economie in het beheer van openstellingsprojecten is lopende.

'Ruimte delen is ruimte creëren' is een van de 4 kompasdoelen van De Ambrassade. In 2015 en 2016 werd volop ingezet op het verzamelen van good practices via de gelijknamige Facebookpagina, een bustoer, workshops en excursies. In opvolging van het toekomstcongres werkt De Ambrassade samen met de jeugdsector aan een handleiding over gedeeld ruimtegebruik.

De minister van sport en de minister van onderwijs hebben samen een totaal investeringsbudget van ongeveer 2,5 miljoen euro voorzien voor de aanpassingen en exploitatie van schoolsportzalen, zodat deze vlot kunnen opengesteld worden voor sportclubs. In overleg met het beleidsdomein werk wordt een gemeenschappelijke beleidsvisie ontwikkeld omtrent het gedeeld gebruik van opleidingsinfrastructuur voor richtingen TSO/BSO en beroepsopleidingen Syntra en VDAB. Ook in het kader van medegebruik van ruimte werd in het voorjaar 2016 de omgevingsaanleg van de 'Sportinnovatiecampus' in Brugge gefinaliseerd: bezoekers en voorbijgangers worden op een informele manier aangezet om te sporten en te bewegen. Tijdens de zomermaanden werd in het Bloso-domein Hofstade een tijdelijk speelbos afgebakend; in het Bloso-centrum Genk werd een fietsinitiatieparcours aangelegd. Sport Vlaanderen gaf advies over het belang van het medegebruik van ruimte in alle planningsprocessen waar dit relevant is: inbreidingsprojecten in woonkernen, de (her)inrichting van recreatiezones nabij woonkernen.

Bij de oproep 2016 naar stadsvernieuwingsprojecten heeft de jury aandacht besteed aan de geplande publieke en groene ruimtes die gemengd zullen ingezet worden voor speel- en verblijfsruimte voor jong en oud. Aangezien stadsvernieuwing staat voor een geïntegreerde aanpak van een stadsdeel, zijn in al de lopende projecten publieke, groene en speelruimtes voorzien. Er zijn zowel permanente speelzones als speelzones die enkel tijdens de zomermaanden (1 juli t.e.m. 31 augustus) worden afgebakend. In totaal zijn er 783 speelzones afgebakend (655 permanente speelzones en 128 zomerspeelzones). De totale oppervlakte aan speelzones beslaat

¹⁵ www.slimgedeeld.be

3.663 ha. Heel wat speelzones liggen in de onmiddellijke buurt van de kamphuizen. In 2016 heeft Vlaanderen ook 130 zones vrij toegankelijke zones met een totale oppervlakte van 528 ha. Er werd in 2015 voor 5.766 ha en in 2016 voor 3.302 ha aan toegankelijkheidsregelingen goedgekeurd. Dat maakt dat momenteel in Vlaanderen voor 36.649 ha natuur de toegankelijkheid geregeld is via een toegankelijkheidsregeling. Dit betekent dat voor 36 % van de openbare natuurterreinen een toegankelijkheidsregeling heeft. Daarnaast geldt op veel plaatsen een principiële toegankelijkheid, d.w.z. dat voetgangers zijn toegelaten op de wegen en paden in het bos of het natuurreserveaat.

De Vlaamse Landmaatschappij zette een aantal initiatieven voor medegebruik op in landinrichtingsprojecten: een speelbos in Nieuwenhove Gruuthuyse (realisatie voorzien voor 2017), ontwikkeling omgeving Zwankendamme (uitvoering in 2018-2019) en de aanleg van een park met speelzones in Cathemgoed (voorzien in 2017).

De Vlaams Bouwmeester stimuleert doordacht medegebruik van ruimte via projecten. Voor elk van de Pilotprojecten (PP) worden specifieke allianties aangegaan met de betrokken en relevante partners. Naast de realisatie van de projecten werd een brede communicatie gevoerd over het leertraject via symposia en publicaties.

OD8.2. Door in te zetten op het samen ontwikkelen en gebruiken van (semi-) publieke ruimte vergroot de Vlaamse overheid het mede-eigenaarschap bij kinderen en jongeren. *(Minister van Omgeving)*

Doorheen 2016 werd de jongerensector op verschillende momenten en manieren betrokken bij de opmaak van het Witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Op 10 februari 2016 ging in Gent een participatieve workshop met de jeugdsector door georganiseerd door Ruimte Vlaanderen en de Vlaamse Jeugdraad in samenwerking met tal van partners. De Ambassade en Kind & Samenleving waren ook aanwezig op een Partnerforum BRV. Daarnaast werd frequent overleg gepleegd met De Ambassade, Kind & Samenleving en de administratie Jeugd.

Het advies van de Vlaamse Jeugdraad van 23 februari 2016 op een werktekst voor het Witboek BRV heeft doorwerking gekregen in het Witboek BRV dat de Vlaamse Regering op 30 november 2016 heeft goedgekeurd. In het bijzonder zijn principes m.b.t. leefkwaliteit opgenomen voor een veilige, toegankelijke en bespeelbare inrichting van de publieke ruimte. Daaropvolgend heeft de Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw op 22 december 2016 de Vlaamse Jeugdraad (naast de klassieke strategische adviesraden) gevraagd hun mening te geven over het witboek BRV in het kader van een beperkte consultatie.

Op 3 maart 2015 stelde Ruimte Vlaanderen het Infopunt Publieke Ruimte voor tijdens het Congres Publieke Ruimte. Het zorgt voor een brede dialoog tussen bevolking en overheid, tussen publieke en private sector, tussen lokale besturen en bovenlokale overheden, tussen academische wereld en veldwerkers.

OD8.3. De Vlaamse overheid garandeert het naast elkaar bestaan van voldoende bestemde en onbestemde ruimte waarin iedereen zijn eigenheid kan bewaren.
(Minister van Omgeving)

Het verzamelen van internationale voorbeelden van gebruik van de publieke ruimte door kinderen, jongeren en hun organisaties, is een vaste bekommernis geworden. De 8ste editie van de Child in the City conferentie vond plaats in Gent van 7 tot 9 november 2016, en focuste o.a. op de plaats van kinderen in de stad en kinderen in de bebouwde ruimte. In de voorbereiding ervan werden ook in Vlaanderen heel wat interessante voorbeelden uitgeschreven. Het jaarlijkse seminar in het kader van de subcommissie met de Baltische Staten van 24-28/10/2016 in Talinn focuste op kindvriendelijke ruimte en jong zijn. De Ambrassade, VVJ en de afdeling Jeugd waren aanwezig op beide events en namen de goede voorbeelden mee in de voorbereiding van het handboek over gedeeld ruimtegebruik.

Ook de initiatieven voor het medegebruik van ruimten in de BLOSO-centra (zie OD 8.1) garandeert voldoende ruimte voor kinderen en jongeren.

SD 9. In 2019 voelen kinderen en jongeren zich goed in hun vel en kunnen ze aangeven wanneer het niet zo is. Ze weten waar ze er mee terecht kunnen en worden passend geholpen.¹⁶ (*Minister van Welzijn*)

OD 9.1. In 2019 is het verstrekken van labels en daaraan gekoppelde medicatie door hulpverlening sterk teruggedrongen en wordt dit enkel toegekend wanneer kinderen en jongeren hiermee gebaat zijn, opdat kinderen en jongeren de nodige ruimte, stimulansen en ondersteuning krijgen om zich naar eigen vermogen te ontwikkelen (*Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin*)

Alhoewel de specifieke bevoegdheid rond het verstrekken van medicatie bij de federale overheid ligt, kan de Vlaamse overheid wel een aantal initiatieven nemen, die een bijdrage leveren aan het creëren van mentale ruimte en ondersteuning voor kwetsbare jongeren.

De stigmatisering van kinderen en jongeren met specifieke onderwijsbehoeften wordt tegengegaan door het in werking treden van het M-decreet (zie OD 6.2).

De Vlaamse overheid zette de afgelopen 2 jaar in op het bevorderen van de kwaliteit van diagnostiek in de integrale jeugdhulp. Dit wordt gedaan door het Kwaliteitscentrum diagnostiek. Dit centrum zet een aantal acties uit die helpen vermijden dat onterecht labels worden toegekend, en er daarentegen eerder voor zorgen dat de gepaste ondersteuningsnoden in kaart worden gebracht. Het centrum organiseerde in 2015 de studiedag 'Diagnostiek in perspectief' waaraan 130 medewerkers uit diverse welzijnssectoren deelnamen. Op de studiedag kwam o.a. ook de noodzaak aan diagnostische labels als de keerzijde ervan aan bod en in het bijzonder de effecten die deze 'labels' hebben op de identiteit van de cliënt. Ook actualiseerde het centrum de classificerende diagnostische protocollen voor autisme en verstandelijke handicap. Ze analyseerden eveneens de aangeleverde diagnostiek bij de intersectorale toegangspoort (A-document). Hierover werden aanbevelingen tot bijsturing geformuleerd. Het centrum voert ook een kwalitatief belevingsonderzoek waarin de ervaring van hulpvragers met het diagnostisch proces en diagnostische verslaggeving in kaart wordt gebracht. De experimentele versie van het zorgzwaarte-instrument voor minderjarigen, een inschalingsinstrument dat de totale ondersteuningsnood van minderjarige personen met een handicap in kaart wil brengen, wordt uitgetest door het centrum.

¹⁶ Bij de opmaak van het JKP werd voor het thema welbevinden gekozen voor een aantal specifieke operationele doelstellingen met een sterke focus op het psychische aspect ervan.

OD 9.2 : Tegen 2019 moet er in elke gemeente in Vlaanderen en in het BHG een betere aansluiting zijn om volwassenen, kinderen en jongeren de weg te laten vinden naar informatie rond mentale zorg en welzijn om de taboes rond hulpverlening en psychisch welbevinden weg te werken. *(Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin)*

Om het psychische welbevinden van kinderen en jongeren te bevorderen en psychische problemen uit de taboe sfeer te halen, worden meerdere initiatieven genomen.

De rechtstreeks toegankelijke hulp (RTJ) organiseert zich via een brede instap (CLB, CAW, JAC, Kind en Gezin) om ervoor te zorgen dat iedereen weet waar hij/zij terecht kan met de hulpvraag. Op Vlaams niveau werd een intersectoraal kader brede instap uitgewerkt. Hiermee wordt er een afstemming met de verschillende regio's beoogd. Intussen stemmen de regionale partners hun aanbod verder af en maken afspraken met het verdere begeleidingsaanbod om de continuïteit van hulp aan de minderjarige te verzorgen.

De overheid wil de toegankelijkheid van de sociale hulp- en dienstverlening verhogen en heeft daarbij in het bijzonder aandacht voor het aanpakken van onderbescherming. Het geïntegreerd breed onthaal (GBO) is een samenwerkingsverband waarvan minstens het OCMW, het CAW en de Diensten Maatschappelijk Werk van de ziekenfondsen deel uitmaken. In het najaar 2016 zijn 11 GBO pilootprojecten van start gegaan. De projecten lopen tot mei 2018 en worden ondersteund via procesbegeleiding en wetenschappelijk onderzoek. De opgedane ervaringen zullen mee bepalen hoe de verdere uitrol van dit GBO over heel Vlaanderen wordt vorm gegeven.

In het kader van de vermaatschappelijking van de zorg promoot Samenlevingsopbouw de methodiek van 'buurtgerichte netwerken'. Deze netwerken hebben tot doel mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie te versterken, nieuwe sociale contacten en verbindingen in de lokale gemeenschap te stimuleren en bij te dragen tot de toegankelijkheid van dienst- en hulpverlening.

Gezien 75% van alle psychische problemen ontstaat voor het 25ste levensjaar en ongeveer de helft van de psychische stoornissen bij volwassenen ontstaat voor de leeftijd van 14 jaar, wordt in het nieuw actieplan geestelijke gezondheid¹⁷, nadruk gelegd op de uitrol van een programma dat inzet op vroegdetectie- en interventie van psychische problemen, met extra aandacht voor kinderen en jongeren. De reeds lopende projecten en programma's zoals eerstelijnspsychologische functie, vroegdetectie en -interventie en laagdrempelige onlinehulpverlening moeten hier nauw op aansluiten. We voorzien voor de realisatie van dit programma dat zich richt naar kinderen, jongeren en jongvolwassenen' (0 tot 23 jaar) met de eerste voorboden van een mogelijke psychische of psychiatrische problematiek een bijkomende jaarlijkse financiering van € 600.000. Er gaat bijzondere aandacht naar psychose, suïcide, eetstoornissen en verslaving dat gevalideerd en vertaald wordt in specifieke acties en interventies. De VDIP-werking van de CGG en de projecten vroegdetectie en -interventie verslaving worden in dit programma geïntegreerd.

¹⁷ <https://www.zorg-en-gezondheid.be/nieuw-actieplan-geestelijke-gezondheid-focust-op-vroeg-ingrijpen-bij-kinderen-en-jongeren>

De projecten 'eerstelijnspsychologische functie' werden opengetrokken naar kinderen en jongeren en worden gemonitord aan de hand van een halfjaarlijkse rapportage. In 2016 werden de 7 projecten 'eerstelijnspsychologische functie' voor volwassenen gecontinueerd voor 3 jaar t.e.m. 28 februari 2019. We voorzien in 2017 een bijkomende financiering van € 400.000 om te experimenteren over een eerstelijnspsychologische functie naar kinderen en jongeren. Deze experimenten vertrekken vanuit een generalistische en generieke benadering van de eerstelijnspsychologische functie en streven continuïteit van zorg na. De linken tussen de projecten en de netwerken kinderen en jongeren en volwassenen (bv. in het kader van functie 1) worden aangescherpt.

Daarnaast ondersteunde de Vlaamse overheid ook de preventie-acties over zelfdoding in het kader van het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie.

De Huizen van het kind zijn hier een belangrijke partner in het vinden van informatie rond geestelijke gezondheid (zie OD 1.2 en OD 3.1) In het voorjaar van 2017 zal er een zicht zijn op het aanbod en de actoren die nu werkzaam zijn binnen Huizen van het Kind en de toegankelijkheid ervan.

In 2015 en 2016 organiseerde de Gezinsbond onder de naam 'bijtanken over opvoeding' oudergespreksgroepen op vertrouwde locaties met een bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen. In 2015 waren dit er 34.

OD 9.3 : In 2019 faciliteert de Vlaamse overheid een ondersteuningsaanbod voor personen waar kinderen en jongeren zich toe richten met een vraag of een probleem. *(Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin)*

In juni 2015 vond in het Vlaams Parlement een bespreking plaats van de werking van het decreet van 1 maart 2014. Hierin kwam onder meer naar boven dat het aanvragen van gespecialiseerde hulp via de toegangspoort te complex verloopt, dat er lange wachttijden blijven en dat er zich problemen stellen in de continuïteit van de jeugdhulp. Deze vaststellingen resulteerden in een aantal bijsturingen die concreet uitgewerkt worden in het plan "Een 2.0-aanpak voor integrale jeugdhulp in Vlaanderen". Zo worden de processen van de toegangspoort vereenvoudigd, wordt verder geïnvesteerd in uitbreiding van het aanbod en worden instrumenten uitgewerkt om breuklijnen in de hulpverlening te vermijden (met onder meer een specifiek actieplan voor jonge kinderen en jongvolwassenen).

In juni 2016 presenteerde de jeugdhulp een eerste intersectoraal jaarverslag, waarin cijfergegevens (2015) uit de verschillende sectoren jeugdhulp zijn samengebracht. Dit jaarverslag vormt een nulmeting, waarmee de volgende jaarverslagen zullen vergeleken worden.

Uit het rapport stellen we vast dat het jeugdhulpaanbod een groot bereik heeft. Zo stapten 321.000 jongeren met een vraag naar een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). De CLB begeleidde ook 44.000 jongeren met specifieke problemen. De CAW bereikten 24.000 jongeren, de CGG hielpen 20.000 jongeren. 11.000 jongeren werden ondersteund in een Multifunctioneel Centrum en 5000 kinderen konden terecht in een Centrum voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning.

Het ondersteuningsaanbod kan beter worden afgesteld als de noden van bepaalde groepen duidelijker worden. Zo voerde het steunpunt Gelijkekansenbeleid een onderzoek naar het welbevinden, genderidentiteit en seksuele oriëntatie van kinderen van transouders in 2016 opgeleverd. Uit dit onderzoek kwam een duidelijke aanbeveling naar het beleid toe: de professionele transgender zorg in Vlaanderen wordt als kwalitatief ervaren, maar die zorg blijft vaak enkel gericht op de medische zorg en in veel mindere mate op het psychosociale welzijn van de transgender persoon en zijn of haar familiale en sociale omgeving. Dit zal worden meegenomen naar het beleid.

In januari 2016 kreeg het Vlaams actieplan ter bevordering en bescherming van de fysieke, psychische en seksuele integriteit van de minderjarige in de jeugdhulp en de kinderopvang, het onderwijs, de jeugd- en de sportsector vorm in het kader van een mededeling aan de Vlaamse Regering. Daarbij werd in het eerste jaar van de uitvoering vooral ingezet op drie transversale acties die kaderen binnen kennisverruiming en kennisdeling, namelijk de voorbereiding en opstart van een vervolgwetenschappelijk onderzoek m.b.t. geweld op kinderen en jongeren (vervolg op onderzoek Kinderrechtencommissariaat 2011), de voorbereiding van een kennisplatform integriteit voor vrijwilligers en professionals in de betrokken sectoren en het uitwisselen van expertise m.b.t. "peer support".

In 2015 en 2016 werd de hulplijn bij geweld '1712' breder bekend gemaakt bij kinderen en jongeren. De kindvriendelijke website werd gelanceerd en er werden kindvriendelijke materialen (affiches en kaartjes) verspreid naar CLB's, scholen, lokale jeugddiensten en landelijk gesubsidieerde (jeugd)organisaties en naar koepelorganisaties, actoren, centra en promotiediensten van Sport Vlaanderen. De medewerkers van 1712 kregen een specifieke opleiding georganiseerd door Awel in het beantwoorden van oproepen van kinderen en jongeren. Ook de 1712-dag stond in het teken van een 'kindvriendelijke' werking van 1712. In 2016 zijn de Vlaamse CLB's gestart met een chat "CLBch@t" die buiten de schooluren bereikbaar is. In het eerste jaar werden meer dan 4000 jongeren bereikt. En uiteraard kunnen kinderen en jongeren ook steeds terecht bij Awel, dat gesubsidieerd wordt op basis van het decreet vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid (2012). In 2016 registreerde Awel, dat bereikbaar is via het gratis en anoniem nummer 102, meer dan 33 000 contacten met kinderen en jongeren¹⁸. De Vlaamse overheid wil een communicatieplatform voor kinderen en jongeren opstarten, waar alle informatie geschikt voor jonge personen gebundeld wordt (zie OD 3.2).

Ook in 2015-2016 stond de jeugdorganisatie Tumult in voor de coördinatie van het Netwerk en de Vlaamse week Kies Kleur tegen Pesten. In de loop van 2016 organiseerde de afdeling Jeugd twee overlegmomenten met de jeugdsector om hen te mobiliseren omtrent de thematiek van integriteit en (cyber)pesten. In 2016 informeerde, stimuleerde en ondersteunde de 'Time Out tegen Pesten campagne' de sportsector om actief aan een pestvrije omgeving te werken. Via bewustwording, het werken aan een positief groepsklimaat, het installeren van een aanspreekpunt en meldingsprocedure, het hebben van een gedragscode, het integreren van thematrainingen rond pesten, en het kunnen geven van een gepaste reactie bij pestsituaties (No Blame methodiek) werd de groei naar pestvrije sportorganisaties gestimuleerd.

¹⁸ <https://www.awel.be/>

Het Actieplan "No Hate Vlaanderen" 2016-2018 focust op sensibilisering, vorming en ondersteuning van kinderen, jongeren en intermediairen om hen weerbaar te maken en actie te ondernemen tegen on- en offline haatspraak. Het netwerk No Hate Vlaanderen communiceert hierover, organiseert vorming en ontwikkelt en verspreidt tools. In 2016 begeleidden de afdeling Jeugd en het Vlaams Kenniscentrum mediawijsheid een projectgroep van de Hogeschool Vives in Kortrijk over No Hate. No Hate activeert verder een platform van geëngageerde organisaties en instanties om het actieplan aan te sturen. No Hate werkt hiervoor samen met de andere gemeenschappen in België, de Raad van Europa en relevante internationale spelers. De campagne in Vlaanderen werd op 10 december 2016 formeel gelanceerd door de minister van Jeugd in de Dossin Kazerne. Ondertussen sloten al meer dan tachtig organisaties, voornamelijk uit de jeugdsector, zich aan bij het platform.

Het Kenniscentrum Mediawijsheid lanceerde in de tweede helft van 2016 een online platform voor ouders over mediaopvoeding (www.medianest.be), waarbij een specifiek traject werd uitgewerkt rond cyberpesten. Ouders krijgen tips en informatie over hoe ze moeten omgaan met deze problematiek.

Minderjarigen in de jeugdhulp hebben recht op een vertrouwenspersoon. Deze vertrouwenspersonen versterken en de informatie over vertrouwenspersonen verspreiden is essentieel voor kinderen en jongeren in de zorg. De rechtstreekse communicatie over de vertrouwenspersoon t.a.v. minderjarigen en ouders is in voorbereiding. In april 2017 zal de website voor ouders, minderjarigen en vertrouwenspersonen online staan. In 2016 liepen een aantal sensibiliseringsacties voor hulpverleners en voorzieningen rond vertrouwenspersonen.

SD 10. In 2019 is aangepast en comfortabel wonen verzekerd voor alle kinderen en jongeren. *(Minister van Wonen)*

OD 10.1. Vlaamse overheid verbetert de woonkwaliteit en vergroot het aanbod voor kinderen, jongeren en hun gezinnen door flexibele en duurzame woonvormen en woonexperimenten mogelijk te maken. Hierbij gaat de aandacht naar de meest kwetsbaren. *(Minister van Wonen)*

Elk kind en jongere heeft recht op kwaliteitsvolle en betaalbare huisvesting. Daarom zet de Vlaamse overheid in op een diversiteit aan flexibele woonvormen. Het onderzoek 'Gemeenschappelijk Wonen' van het Steunpunt Wonen werd uitgevoerd in 2015 en opgeleverd begin 2016. Enerzijds werden in het onderzoek de huidige opportuniteiten, moeilijkheden en knelpunten bij het realiseren van projecten van gemeenschappelijk wonen in kaart gebracht. Anderzijds werden oplossingsvoorstellen en beleidsaanbevelingen geformuleerd met het oog op een regelgevend kader om deze woonvormen effectief en vlotter te realiseren.

Het voorontwerp van decreet houdende instelling van een proefomgeving voor experimentele woonvormen werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 15 juli 2016. Dit decreet moet de kans geven een model uit te bouwen voor gemeenschappelijk wonen, gebaseerd op de definitie uit het onderzoek van het Steunpunt Wonen, of voor erfpacht- en opstalconstructies, waarbij de eigendom van de grond en de eigendom van de woning worden gescheiden. Een oproep voor experimentele woonprojecten zal worden gelanceerd in 2017. Ook projecten specifiek voor jongeren of jonge gezinnen kunnen zich aanmelden.

Er wordt ook blijvend geïnvesteerd in sociale huisvesting. Er wordt beoogd dat alle sociale woningen over isolerende beglazing, dakisolatie en energiezuinige verwarming beschikken tegen 2020. De Vlaamse overheid biedt premies voor sociale huisvestingsmaatschappijen om de energieprestatie van sociale woningen te verbeteren (budget van 28.525.000 euro).

Het Vlaams Klimaatfonds stelde een budget van 7.800.000 euro ter beschikking voor premies bij thermische verbeteringswerken bij appartementsgebouwen met collectieve verwarming. Na versoepeling van de voorwaarden, heeft het Vlaams Klimaatfonds voor de periode 2016-2019 80 miljoen euro extra vrijgemaakt voor energetische verbeteringswerken van sociale woningen.

Het EVA Toegankelijk Vlaanderen (Inter Vlaanderen) fungeert sinds 2014 als expertisecentrum en heeft de ambitie om overheden en de private sector te informeren en ondersteunen bij het toegankelijk maken van woonvormen, voor mensen met een beperking of voor senioren.

Om de woonzekerheid van woonwagengebwoners te verhogen en daarmee ook de woonsituatie van hun kinderen te verbeteren wordt in het subsidiebesluit van 11 december 2015 vastgesteld dat de Vlaamse overheid vanaf 1 januari 2016 subsidies ter beschikking stelt, aan de initiatiefnemers, voor de verwerving, de inrichting, de renovatie en de uitbreiding van terreinen voor woonwagengebwoners. In 2016 werden er 30 residentiële terreinen met een totaal van 486 standplaatsen en 5 doortrekkersterreinen met 87 standplaatsen geteld. Er werden een vijftal dossiers ingediend voor de verwerving en uitrusting van residentiële woonwagenterreinen. Een

integraal plan voor woonwagengebouders, waar het woonbeleid een deelaspect van uitmaakt, wordt uitgewerkt.

OD 10.2. De Vlaamse overheid werkt de drempels weg die de toegang tot huisvesting belemmeren. *(Minister van Wonen)*

In een conceptnota private huur, die op 15 juli 2016 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering, heeft de minister van Wonen haar globale visie over de private huurmarkt uiteengezet. Deze nota legt het kader vast voor de belangrijkste dossiers met impact op de private huurmarkt. De nota legt onder andere nadruk op woonzekerheid voor gezinnen, woonkwaliteit en transparantie van het woninghuurrecht.

Vlaanderen werkt een eigen huurdecreet uit. Zo wordt er beter ingespeeld op nieuwe en actuele uitdagingen. Het onderzoek van het Steunpunt Wonen "Een evaluatie van het federale woninghuurrecht" werd in het najaar van 2015 gefinaliseerd. Dit rapport wordt gehanteerd om het woninghuurrecht te wijzigen. Een overlegtraject met stakeholders werd in het najaar 2016 opgestart. Er wordt door de Vlaamse overheid gewerkt aan een coherent actieplan "Vlaams antidiscriminatiebeleid op de private huurmarkt".

De conceptnota stelt ook een systeem van geconventioneerde huur voor. Dit systeem houdt in dat de verhuurder een woning verhuurt voor een bepaalde termijn onder een bepaalde huurprijs aan een specifieke doelgroep, in ruil voor bepaalde voordelen.

Sociale woningen vormen een belangrijke pijler voor een goede huisvesting voor iedereen. Het decreet grond- en pandenbeleid werd op 14 oktober 2016 gewijzigd. Voorzien is nu dat tegen eind 2025 50.000 bijkomende sociale huurwoningen gerealiseerd zijn.

In 2016 werd de derde voortgangstoets voor het bindend sociaal objectief (BSO) uitgevoerd. 207 gemeenten volgden het groeiritme. 101 gemeenten hebben een plan van aanpak opgemaakt. Voor 66 van deze gemeenten oordeelde Wonen-Vlaanderen dat ze voldoende inspanningen leverden. 35 gemeenten leveren onvoldoende inspanningen om het BSO te realiseren. Deze gemeenten worden begeleid en aangespoord de doelstelling nog te halen.

In het najaar van 2016 is de evaluatie van het Kaderbesluit Sociale Huur gestart, met onder andere de versnelde toewijzing aan bijzondere doelgroepen en verhuring buiten stelsel. De bedoeling is om knelpunten bij toewijzing aan onder andere kwetsbare jongeren, waar mogelijk weg te werken. Ook werd de semi-automatische toekenning van de huurpremie, voor mensen die al langer dan vier jaar wachten op een sociale woning, geoptimaliseerd in 2015-2016.

Op 2 december 2016 keurde de Vlaamse Regering een besluit goed tot wijziging van erkennings- en subsidievoorwaarden van sociale verhuurkantoren (SVK's). De wijziging zorgt voor een verbetering van de financiële positie van de SVK's en de mogelijkheid tot uitbreiding van het privaat huuraanbod. Private nieuwbouwwoningen, die minimum 15 jaar verhuurd worden aan een SVK krijgen een BTW-verlaging van 21% naar 12% vanaf 1 januari 2017. Het aantal beschikbare SVK woningen bedroeg in 2015 8.350 en deze zijn actief in 157 gemeenten.

Soms kunnen grotere woningen niet toegewezen worden aan grotere gezinnen, omdat er geen manier is om huurders in te ruime sociale woningen te laten verhuizen. Om tot een betere bezettingsgraad van de sociale woningen te komen, neemt de Vlaamse overheid 2 initiatieven. Vanaf 1 maart 2017 zal er worden gewerkt met tijdelijke huurovereenkomsten, waarbij contracten verlengd worden met drie jaar als de huurder nog voldoet aan enerzijds de inkomensvoorwaarde en anderzijds aan de voorwaarden inzake bezettingsgraad. Vanaf hetzelfde moment kan er ook een onderbezettingsvergoeding worden aangerekend aan de huidige sociale huurders met een huurovereenkomst van onbepaalde duur die onderbezet wonen.

In 2016 werd een gemengd platform ter bestrijding en voorkoming van dak- en thuisloosheid opgericht met betrokkenheid van de relevante actoren uit zowel het beleidsveld Wonen als Welzijn. In 2015 gebeurden er 496 effectieve uithuiszettingen door sociale huisvestingsmaatschappijen. Volgens een schatting van het Kinderrechtencommissariaat zijn er bij 1 op de 4 uithuiszettingen minderjarigen betrokken. Het gemengd platform dak- en thuisloosheid heeft een 'globaal plan van aanpak van dak- en thuisloosheid 2017-2019' opgemaakt. Dit werd op 9 december 2016 als mededeling op de Vlaamse Regering gebracht. Er werd ook actief ingezet op een afstemming van de beleidsdomeinen Welzijn-Wonen, ter preventie van dakloosheid voor kwetsbare groepen.

OD 10.3. De Vlaamse overheid ontwikkelt samen met kinderen en jongeren een toekomstvisie op gebied van duurzaam wonen en ruimtegebruik en zet het eigen instrumentarium in om die visie te realiseren. *(Minister van Wonen en Minister van Omgeving)*

Een langetermijnvisie op woonbeleid is essentieel voor een coherent geïntegreerd beleid. Gebaseerd op onderzoek en met behulp van overleg met woonactoren, het brede publiek en jongerenorganisaties zal deze langetermijnvisie neerslag krijgen in het Woonbeleidsplan Vlaanderen. In 2015 werd gewerkt aan een startdocument van het Woonbeleidsplan Vlaanderen en werd de opmaak van dit plan verankerd in de Vlaamse Wooncode. De transitieprioriteit Slim Wonen en Leven in het kader van de Visie 2050 is, zowel inhoudelijk als procesmatig, in grote mate gelijkaardig aan dat van het Woonbeleidsplan Vlaanderen. Deze trajecten worden geïntegreerd. In 2016 werden de voorbereidingen getroffen voor de startnota van Slim Wonen en Leven, die in het voorjaar van 2017 aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd. De startnota zal onder meer beschrijven hoe Slim Wonen en Leven zich verhoudt tot andere lopende beleidsprocessen, waaronder het Woonbeleidsplan.

In overleg met De Ambassade probeert Ruimte Vlaanderen anderzijds de belangrijke opties naar woonomgeving voor kinderen en jongeren binnen het Witboek BRV verder concreet te krijgen.

SD 11. In 2019 is de jeugdwerkloosheid betekenisvol gedaald. *(Minister van Werk)*

OD 11.1. We investeren in wendbare leerlingen/jongeren d.m.v. een performant kader leren en werken. *(Minister van Werk en Minister van Onderwijs)*

De Vlaams ministers bevoegd voor Werk en bevoegd voor Onderwijs gaven vorm en inhoud aan een geïntegreerd stelsel van duaal leren en werken. Via dat vernieuwde stelsel moeten jongeren in meer studierichtingen dan nu hun kwalificatie op de werkvloer kunnen behalen. Het doel is dat jongeren van leren en werken een positieve keuze maken voor een volwaardige leerweg die hen beter dan vandaag voorbereidt op de arbeidsmarkt.

Binnen het project 'schoolbank op de werkplek' werden tijdens het schooljaar 2016-2017 proeftuinen gestart. 34 scholen en 5 syntra-lesplaatsen organiseren telkens 1 van 6 duale studierichtingen. Er werd met clusters van competenties gewerkt, die ofwel in de school- of de werkcontext worden aangebracht.

Syntra Vlaanderen voerde ook 'Werkplek 21' uit, een project dat inzet op een kwaliteitsvolle leeromgeving. Dit project formuleerde enkele beleidsaanbevelingen. Momenteel worden er tools en instrumenten uitgetest in de praktijk.

Tot en met april liepen er 21 verkennende trajecten en één overkoepelend lerend netwerk in het kader van de ESF-oproep 'Innovatieve projecten duaal leren' die in november 2015 van start zijn gegaan. Een lerend netwerk onder leiding van Syntra Vlaanderen zal de ervaringen en de 'lessons learned' over de verschillende projecten verzamelen.

Op 10 juni 2016 keurde de Vlaamse Regering het 'decreet tot regeling van bepaalde aspecten van de alternerende opleidingen' goed. SYNTRA Vlaanderen neemt het voortouw in de werking van het Vlaams Partnerschap Duaal Leren en zit de Sectorale Partnerschappen voor.

Op basis van de input van de diverse verkennende trajecten, werd de beleidsvoorbereiding opgestart om te komen tot een organiek decreet duaal leren en werken. Op 10 juni 2016 werd alvast het decreet tot regelgeving van bepaalde aspecten van alternerende opleidingen goedgekeurd door de Vlaamse regering.

Er werd ook werk gemaakt van een verregaande administratieve vereenvoudiging en een transparanter kader voor alle vormen van werkpleklernen. Er werd een omzendbrief 'stages' gepubliceerd waarin verschillende vormen van werkpleklernen werden gebundeld. Ook werd in 2016 een decreet goedgekeurd waarin het aantal overeenkomsten binnen toekomstige duaal leren werd gereduceerd van meer dan 10 tot 3.

OD 11.2. We realiseren een aanbod op maat voor alle jongeren ter ondersteuning van een duurzame loopbaan. *(Minister van Werk)*

Er werden een aantal projecten gepland om ervoor te zorgen dat elke jongere ofwel een job ofwel persoonlijke begeleiding krijgt binnen 4 maanden na inschrijving bij VDAB.

In 2015 werden 5.366 opleidingsjaren OKOT-VDAB (onderwijskwalificerende opleidingstrajecten met VDAB-opleidingscontract) gestart. 14% leiden naar een diploma secundair onderwijs. Eén jaar na het beëindigen van de OKOT-VDAB is 79,46% van de cursisten die het traject positief beëindigden uitgestroomd naar werk.

Voor wie jonger dan 25 jaar is en geen diploma heeft, startte in juli 2015 de tweede toeleidingsperiode naar een werkinlevingsproject (WIJ). In een periode van 2 jaar zouden 6.200 jongeren moeten kunnen starten. Eind december 2016 zijn dankzij dit project reeds 3.950 jongeren gestart met een intensieve begeleiding die bestaat uit een beroepsoriënterende fase waarna gezocht wordt naar stages op maat, opleiding of een duurzame tewerkstelling.

Beide projecten zijn ook onderdeel van het Jeugdgarantieplan waarbij de VDAB jongeren zo snel mogelijk wil activeren en maximaal toeleiden naar duurzame tewerkstelling. Er is voor gekozen om vooral laag- en middengediplomeerden sneller in bemiddeling te nemen. 61,2% van de werkzoekenden jonger dan 25 jaar was aan het werk 12 maanden nadat ze zich registreerden als werkzoekende. 89% van de 76415 ingestroomde jongeren een aanbod op maat binnen 4 maanden na inschrijving als werkzoekende. 82% van hen kreeg een vacatureaanbod, 41% werd opgenomen in vacaturebemiddeling en 52% stroomde uit naar tewerkstelling. 4% startte terug in onderwijs en 4% kreeg transmissie omdat ze onvoldoende inspanningen leverden in hun zoektocht naar werk. De jeugdgarantie wordt met 92% het best gerealiseerd bij hooggeschoolden, 89% voor de laaggeschoolden. Bij de middengediplomeerden wordt een percentage van 87% behaald.

SD 12. In 2019 krijgen kinderen en jongeren zowel meer en betere toeleiding naar cultuur als meer en betere kansen op cultuurcreatie. *(Minister van Cultuur)*

OD 12.1. We creëren meer kansen op participatie aan cultuur én cultuureducatie. *(Minister van Cultuur)*

De overheid zet zich in opdat meer kinderen en jongeren kunnen genieten van cultuur en probeert meer specifiek in te zetten op participatie van diverse en kwetsbare doelgroepen

In 2015 werden 18 cultuureducatieve verenigingen en 11 kunsteducatieve verenigingen gesubsidieerd voor een totaalbedrag van 6.285.008,52 euro, in 2016 waren dit 21 cultuureducatieve en 11 kunsteducatieve verenigingen voor een totaalbedrag van 6.438.723,62 euro. In 2015 ging 25.000 euro en in 2016 102.600 euro naar projectsubsidies voor kunsteducatieve projecten. Ook ontvingen in 2015 39 jeugdhuizen voor 2.427.807 euro en in 2016 40 jeugdhuizen subsidies voor artistieke projecten voor een totaalbedrag van 2.560.735 euro.

Elk jaar wordt de Kunstendag voor Kinderen georganiseerd met een groot publiek van ongeveer 40 000 deelnemers (zie OD 1.2 en 3.1).

Het departement CJM ging in 2016 een samenwerking aan met CultuurNet en Kind & Gezin om professionals en vrijwilligers te ondersteunen bij het aanbrengen van kunst en cultuur aan de allerkleinsten. De kunstzomers van Vlieg (CultuurNet Vlaanderen) brengen de allerkleinsten eveneens in contact met kunst en cultuur in gezinsverband. Deze is gelinkt aan publicaties en het bereik hiervan schommelt rond 40.000 personen.

Het beleid zet ook specifiek in op participatie aan cultuur van kansengroepen. In 2015 en 2016 werden tien participatieprojecten voor kansengroepen gericht op kinderen en jeugd gesubsidieerd voor een totaal van 240.282,50 euro. De projecten waren voornamelijk gericht op maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren met een etnisch-diverse achtergrond.

De werking van Dharts Destelheide werd ook in 2015 en 2016 gecontinueerd. Ze brengen jongeren in contact met kunst met een focus op kwetsbare groepen en samenwerkingen met steden en andere beleidsdomeinen.

In 2015 en 2016 werden de kansen voor cultuurparticipatie en educatie in de bijzondere jeugdzorg door het onderzoek 'Vrije tijd van jongeren in residentiële voorzieningen' onderzocht. De aanbevelingen van dit onderzoek zullen gebruikt worden voor verder beleidsacties in 2017.

De informatie over cultuur en cultuurbeleving zelf moeten toegankelijk zijn voor iedereen. In 2015 is de subsidielijst dynamo3 live gegaan op het platform cultuurkuur.be. Daardoor wordt alle aanbod rond cultuureducatie verzameld op 1 punt. Leerkrachten kunnen daardoor gemakkelijker op zoek gaan naar activiteiten, organisaties of kunstenaars, subsidies, gratis vervoer, en leesvoer rond cultuuronderwijs. Via het onderwijs worden zo het grootste deel van de Vlaamse kinderen en jongeren bereikt.

In 2015 en 2016 werden 38 culturele organisaties gescreend op toegankelijkheid en de informatie werd in de databank toegankelijk Vlaanderen opgenomen. Zo kunnen kinderen en jongeren met een beperking snel de correcte informatie vinden.

OD 12.2. We werken aan de kwaliteit van de cultuureducatie. (Minister van Cultuur en Jeugd)

Het beleid zet sterk in op de versterking van de competenties van cultuureducatieve professionals en vrijwilligers om de kwaliteit van cultuureducatie te verbeteren en op peil te houden.

Het toevoegen van het beoordelingscriterium 'Ondersteunen en ontwikkelen van begeleiders' om de beleidsnota's van cultuureducatieve verenigingen te beoordelen, gebeurde niet. In het licht van een gewijzigde context werden andere zaken als meer prioritair gezien en werd het criterium 'Stedelijkheid' toegevoegd (zie nieuwe actie 1.2.17 in bijlage 1). Binnen de cultuureducatieve verenigingen kreeg Mooss vzw een erkenning om kadervorming op te zetten. In 2015 realiseerden ze 986 uren en in 2016 waren dit er 862.

Dharts organiseert jaarlijks een artistieke atelierweek, de Zomeracademie, i.s.m. De Veerman. Ze organiseren ook andere artistieke vormingen voor iedereen die extra kennis en vaardigheden wil verwerven op het vlak van kunsteducatie. In 2015 werden onder andere 2 masterclasses georganiseerd. In 2016 organiseerden ze onder andere 6 masterclasses en een internationaal uitwisselingsprogramma. Ze kregen het quality label van de Europese raad in 2016. Om veldwerkers en beleidsmensen, die zich inzetten om jongeren en kinderen in contact te brengen met kunst en cultuur, te versterken, werd het lerend netwerk Vitamine C opgestart. In 2015 werd aan Vitamine C een subsidie van 54.000 euro en in 2016 van 53.000 euro toegekend.

Een grote oefening rond de afstemming van de vorming en het opleidingsaanbod voor cultuureducatieve begeleiders zit in de pijplijn en wordt gepland in het najaar van 2017. Het onderzoek 'Cultuur in de spiegel (CIS)' leverde alvast in 2016 een referentiekader voor een geïntegreerde cultuureducatie in het onderwijs. De resultaten werden onder andere ontsloten op de Dag van de Cultuureducatie 2016. Een laagdrempelige brochure rond CIS werd bezorgd aan alle leerplichtscholen en een webtool werd ontwikkeld om leerkrachten te laten reflecteren over hoe cultuuronderwijs kan worden aangebracht. Er wordt een expertenopleiding opgestart om 25 Cultuur in de Spiegel-experts klaar te stomen om het cultureel bewustzijn in hun sector verder uit te rollen.

De jaarlijkse organisatie van De Dag van de Cultuureducatie (DCE) zorgt voor meer aandacht voor de cultuureducatieve sector. In 2015 had deze dag als thema 'Cultuur in verandering' en er waren 436 deelnemers aanwezig. In 2016 stond deze in het teken van het onderzoek CIS met 556 deelnemers.

OD 12.3. We blijven oog hebben voor cultuurcreatie en talentontwikkeling. (Minister van Cultuur en Jeugd)

De overheid zet in op een duurzaam statuut voor jonge kunstenaars. Om kunstambities van jonge talenten veilig te stellen, worden er jaarlijks een beperkt aantal topkunstenstatuten toegekend aan leerlingen in het kunstsecundair onderwijs (topkunstenstatuut A) en in het algemeen, technisch of

beroepssecundair onderwijs (topkunstenstatuut B). Voor het schooljaar 2014-2015 werden 12 statuten toegekend, in het schooljaar 2015-2016 waren dit er 16 en in het schooljaar 2016-2017 werden 12 statuten toegekend.

Ook blijft het partnerschap tussen de sector van de amateuristische kunsten (AK) en het deeltijds kunstonderwijs sterk. De AK-organisaties zijn bezig competentieprofielen van amateurkunstenaars op te maken. Dat proces wordt door departement CJM en departement onderwijs en vorming begeleid.

Na het wegvallen van provinciale bevoegdheid heeft het Vlaamse beleid de taak experimenteerruimte voor jonge mensen te waarborgen. Deze experimenteerruimte wordt onder andere rechtstreeks gecreëerd door Dharts/Destelheide (zie OD 12.2).

Kinderen en jongeren worden ook aangemoedigd te experimenteren door de jaarlijkse organisatie van de Week van de Amateurkunsten (WAK). In 2015 stond deze in het teken van 'De Kleine Artiest' en werden 801 activiteiten in 195 gemeenten georganiseerd. De WAK stond in 2016 in het teken van 'Match': koppelingen maken tussen amateurkunsten en andere velden, en er werden 653 activiteiten georganiseerd in 221 gemeenten.

Door de publicatie 'Tussen Ruimte, Kunst en Kapers' over het creatief ondernemerschap in vrijhavens in 2015 te verspreiden naar het Vlaamse jeugdwerk en de gemeentelijke jeugddiensten wordt meer onrechtstreeks ook aandacht gegeven aan deze experimenteerruimte.

Annex: Uitvoerstatus van de acties per Strategische doelstelling

Legende

Op schema: Deze actie wordt uitgevoerd naar plan. Deze acties kunnen al mooie resultaten hebben gerealiseerd, maar zijn nog volop in uitvoering of worden jaarlijks herhaald.

Gerealiseerd: Deze actie is gerealiseerd en afgerond.

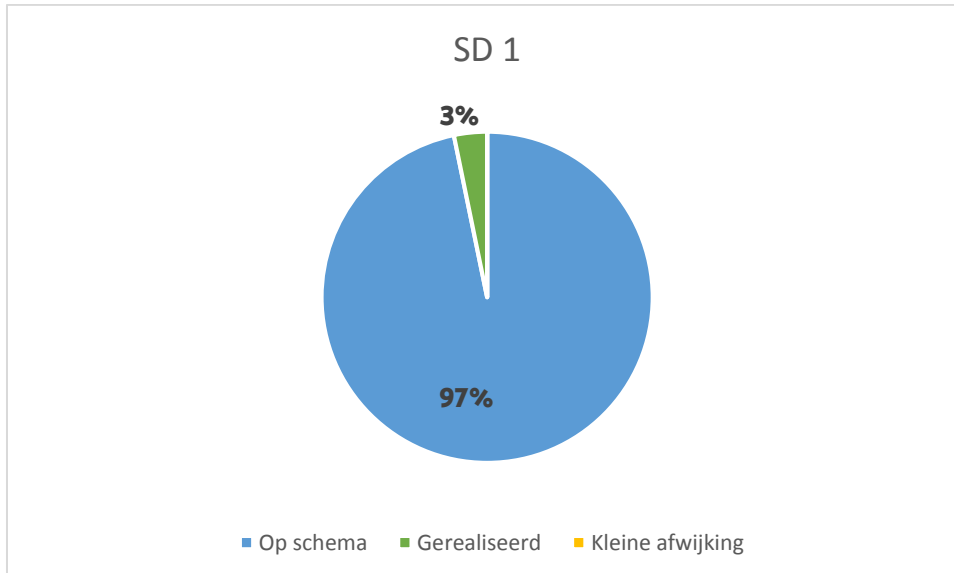
Nog niet gestart: Deze actie is nog niet opgestart. Dit wordt wel gepland binnen de vooropgestelde termijn.

Kleine afwijking: Deze actie vertoont een kleine afwijking in de uitvoering. Ofwel in vooropgestelde timing of in inhoud.

Stopgezet: Deze actie is stopgezet en zal niet meer worden uitgevoerd binnen de vooropgestelde termijn.

Voor de acties die op schema zijn wordt hieronder niet meer informatie gegeven. Voor de andere statussen wordt een lijst gegeven met de acties die deze status hebben. Voor de acties met de status 'kleine afwijking' wordt vermeld wat deze afwijking juist inhoudt.

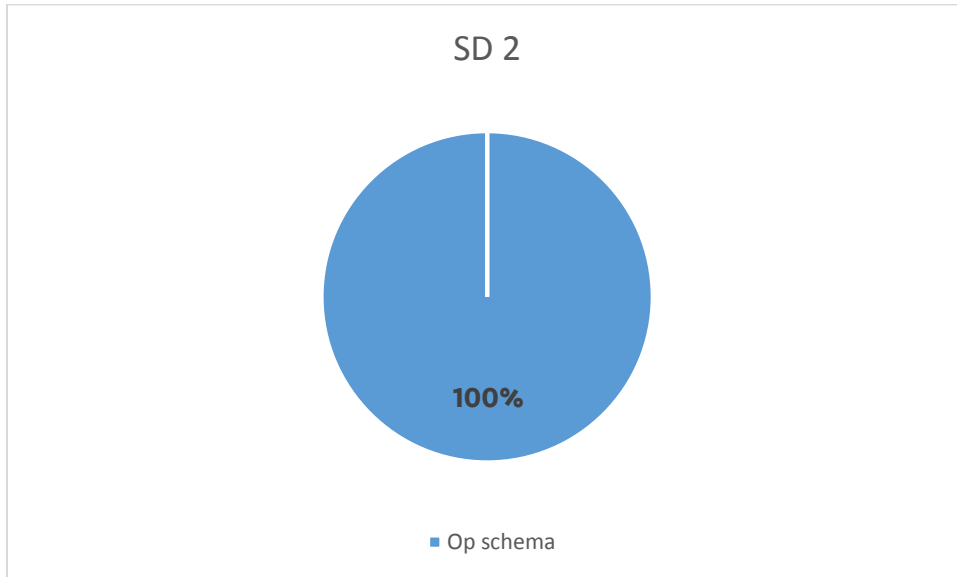
Acties onder SD 1

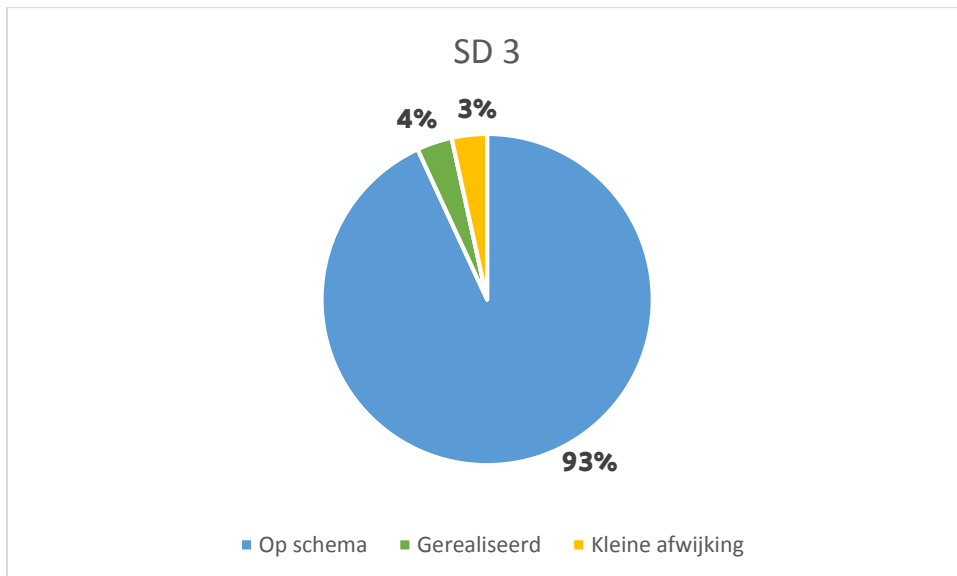
Gerealiseerd

1.1.2. Sensibiliseringsacties gericht op een evenwicht tussen het beroeps- en gezinsleven. (Minister van Gelijke Kansen)

Acties onder SD 2

Acties onder SD 3

Gerealiseerd:

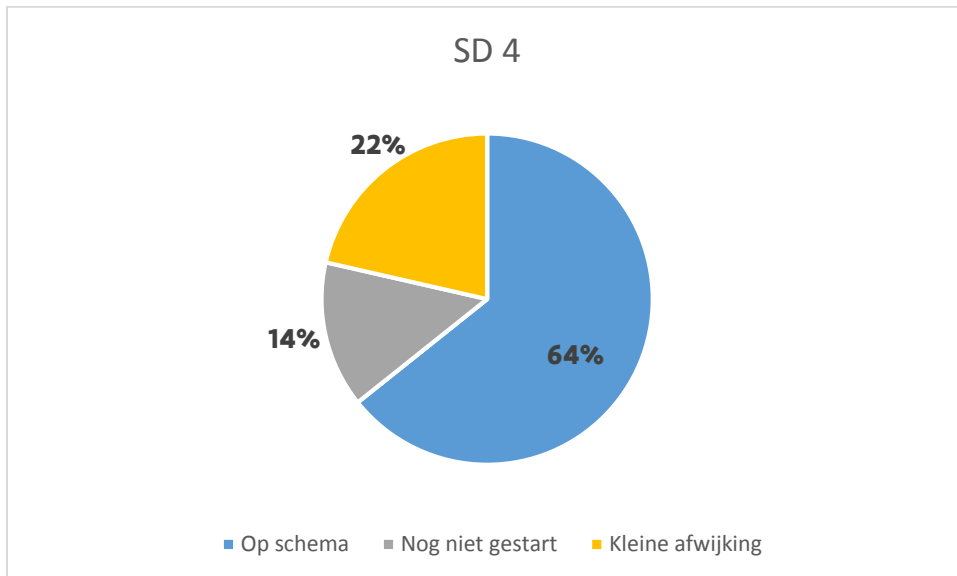
3.1.5 Opzetten van projecten rond een geïntegreerd onderwijs- en opleidingstraject voor 16-18-jarige nieuwkomers uit derde landen, met bijzondere aandacht voor niet-begeleide minderjarigen. (Minister van Inburgering en Integratie)

Kleine afwijking

3.3.1 Kind- en jongereneffectrapport (JoKER). (Minister van Jeugd)

Er rijzen vragen over de verhouding van JoKER tot de reguleringssimpactanalyse (RIA). Eenmaal de verhouding met RIA uitgeklaard is, zal terug ingezet worden op vorming en eventuele aanpassing van de JoKER-handleiding.

Acties onder SD 4

Nog niet gestart

4.1.5 Studiedag rond trage wegen en verbindingssweefsels. (Minister van Mobiliteit)

4.3.4 Oprichten van een werkgroep 'Mobiliteit en jonge verkeersdeelnemers'. (begeleidingscomité)
(Minister van Mobiliteit)

Kleine afwijking

4.1.2 Uitbouw en kwaliteitsverhoging fietsroutenetwerk in Vlaanderen. (Minister van Mobiliteit)

Bij de definitie van het netwerk werd rekening gehouden met de ligging van scholen die veel fietsverkeer genereren. Voor de andere locaties van speelpleinen en jeugdlokalen, is het uitkijken naar de realisatie van de groene speelweefselkaart die vertraging heeft opgelopen.

4.2.2 Mobiliteitsprojecten voor jongeren. (met aandacht voor duurzame mobiliteitsoplossingen)
(Minister van Mobiliteit)

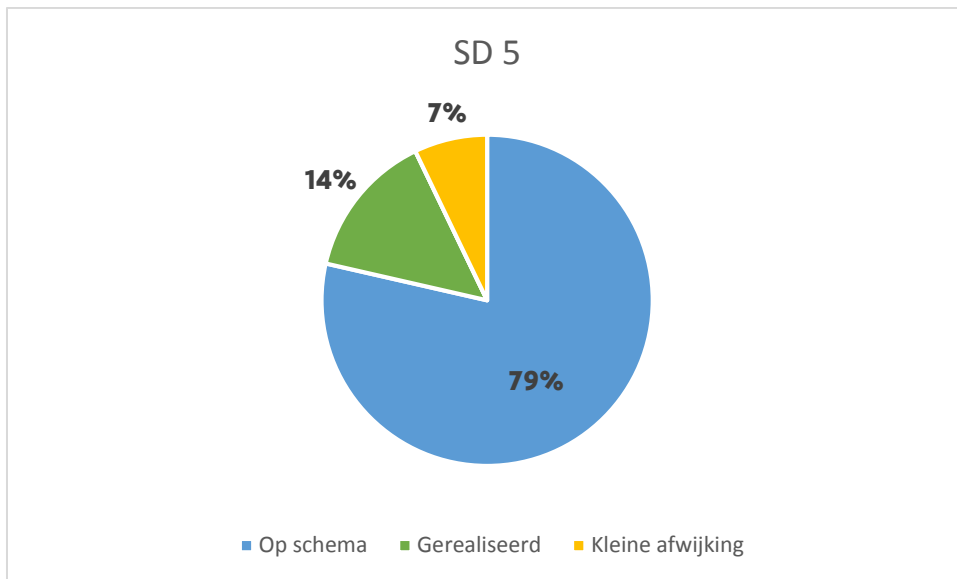
In 2016 werden geen subsidies voor specifieke projecten voorzien. De Afdeling Beleid en het Team Verkeersveiligheid (binnen het dep. MOW) zullen in de volgende weken verder overleggen, hoe deze actie in de toekomst beter kan gespecificeerd worden.

4.3.3 Opvolging en evaluatie van relevante verkeers- en mobiliteitsrelevante maatregelen met aandacht voor kinderen en jongeren, zoals vermeld in beleidsnota, beleidsbrief en verkeersveiligheidsplan. (Minister van Mobiliteit)

Tot nu toe beperkte de opvolging zich tot fietsgebruik van kinderen en jongeren. Dep. MOW zal zich verder inzetten om de opvolging en evaluatie van maatregelen te intensifiëren.

Acties onder SD 5

Gerealiseerd:

5.1.6 Onderzoek naar gegenderde studiekeuzes in het technisch en beroepssecundair onderwijs in Vlaanderen. (Minister van Gelijke Kansen)

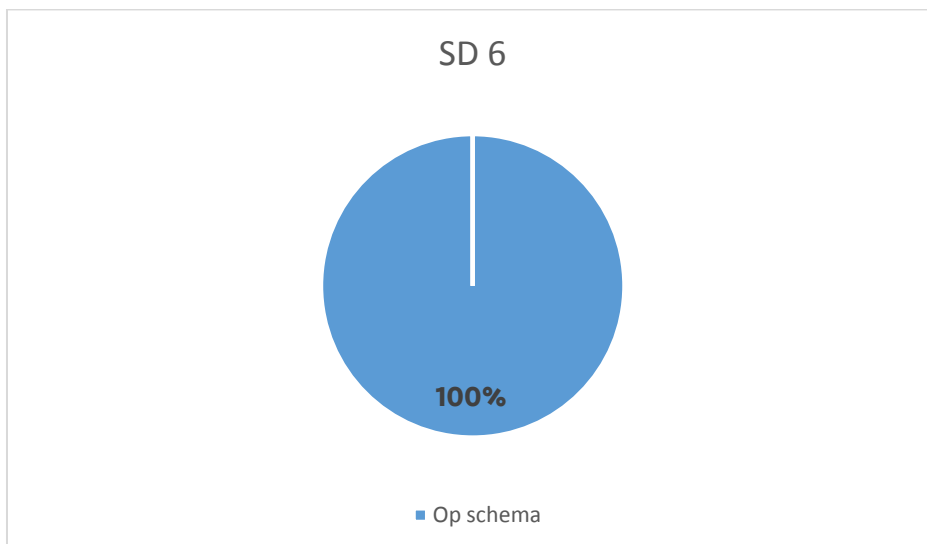
5.1.7 Onderzoek naar de conformiteit van de recente ontwikkelingen en maatregelen m.b.t. het recht op inclusief onderwijs, met het VN-verdrag Handicap. (Minister van Gelijke Kansen)

Kleine afwijking:

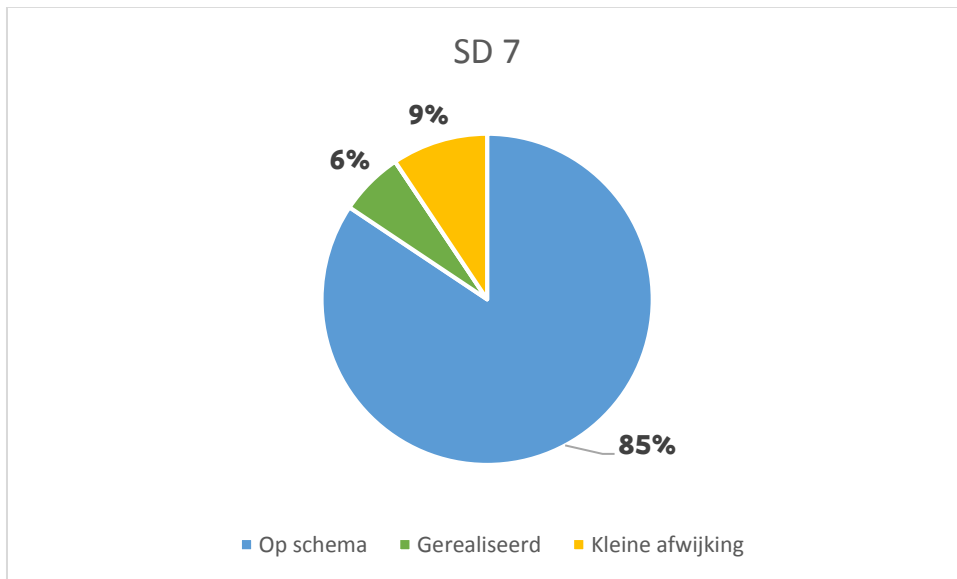
5.1.1 Modernisering van het secundair onderwijs. (Minister van Onderwijs)

De timing van de verschillende processen liep wat vertraging op.

Acties onder SD 6

Acties onder SD 7

Gerealiseerd

7.2.1 Versterken van de betrokkenheid van mensen van buitenlandse herkomst bij het lokale en Vlaamse beleid. (Minister van Inburgering en Integratie)

7.3.3 Burgerkabinet. (Minister van Jeugd)

7.3.4 Cijferboek. (Minister van Jeugd)

Kleine afwijking

7.1.2 Een netwerkgroep participatie. (Minister van Jeugd)

Deze netwerkgroep zal pas van start gaan in 2017 in plaats van 2016.

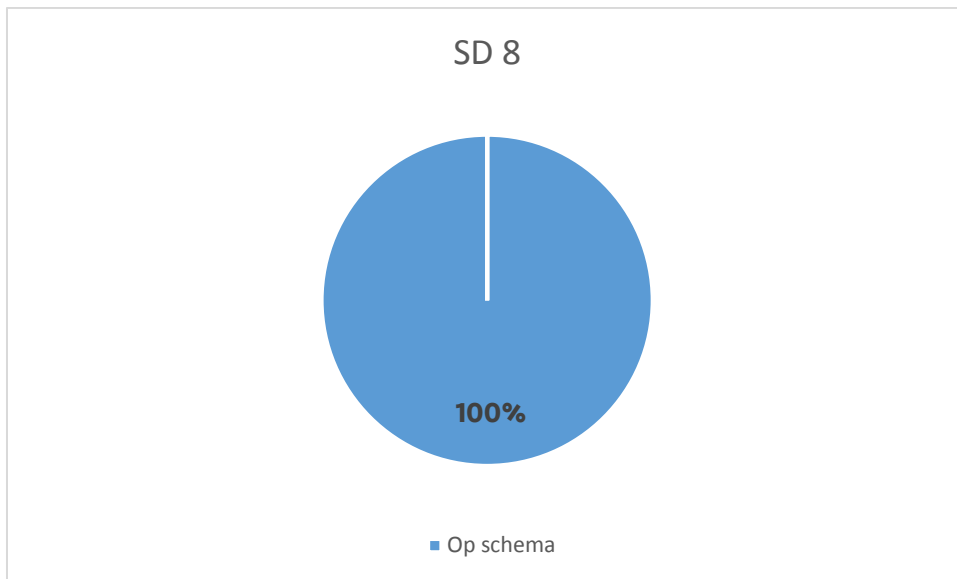
7.2.9 Vernieuwde consultatiepraktijk bij nieuw beleid en nieuwe regelgeving. (Minister-president)

Door de integratie van het project 'verbetering advies en overleg' in het Groenboek Bestuur stond e-consultatie even on hold. Het blijft een aandachtspunt of deze en toekomstige e-consultaties jongeren zullen bereiken.

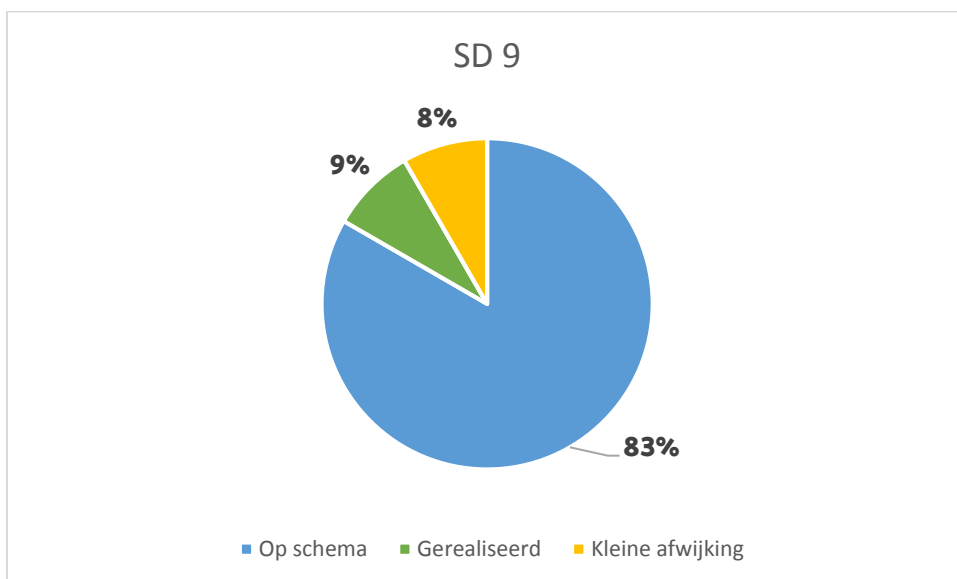
7.2.10 Kind- en jongereneffectrapport (JoKER). (Minister van Jeugd)

Voor uitleg zie SD 3

Acties onder SD 8

Acties onder SD 9

Gerealiseerd

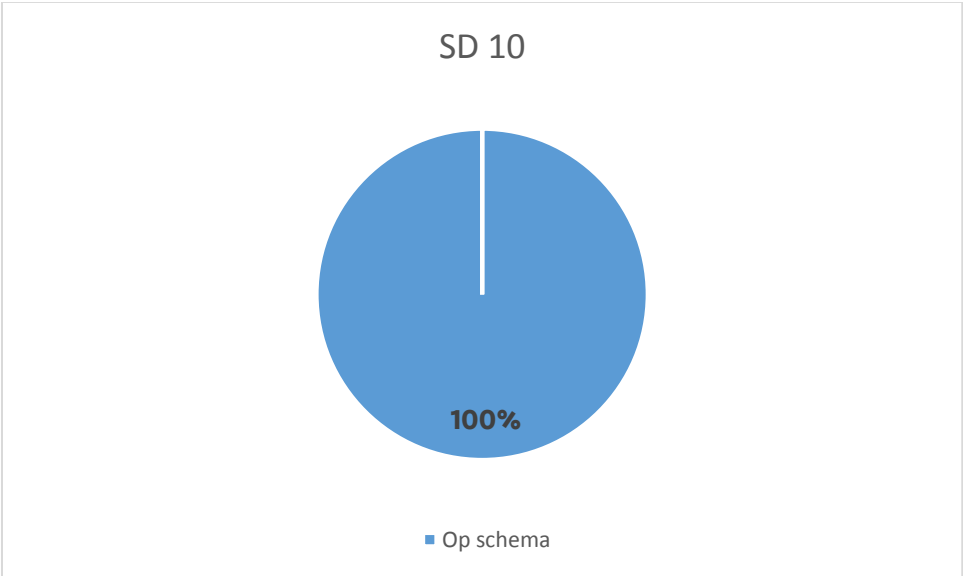
9.3.1 Het Steunpunt Gelijkekansenbeleid voert onderzoek naar het welbevinden, genderidentiteit en seksuele oriëntatie van kinderen van transouders. (Minister van Gelijke Kansen)

Kleine afwijking

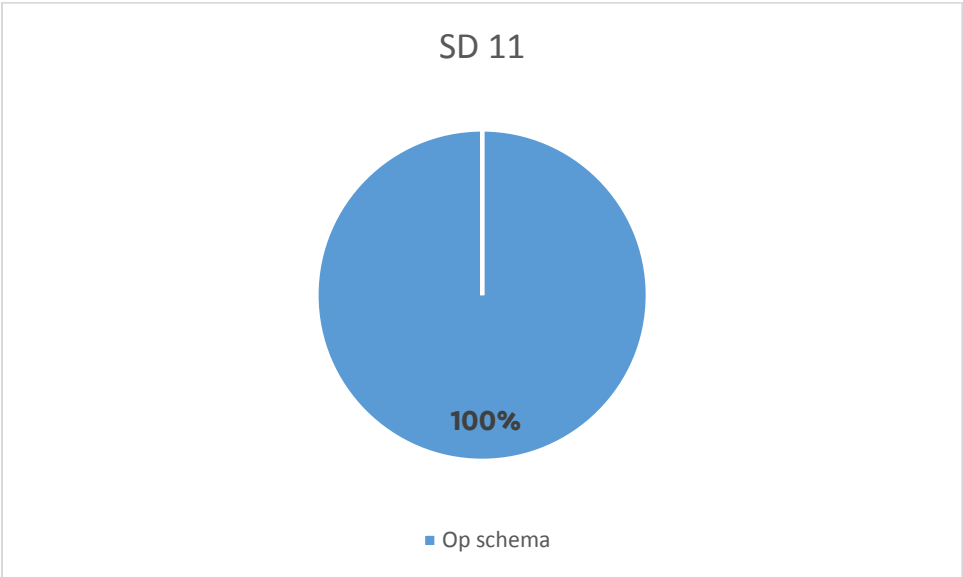
9.3.4 Ondersteuning van vertrouwenspersonen voor minderjarigen in de jeugdhulp. (Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin)

Er is wat vertraging op de planning van de uitvoering van deze actie. In 2017 zullen stappen worden ondernomen.

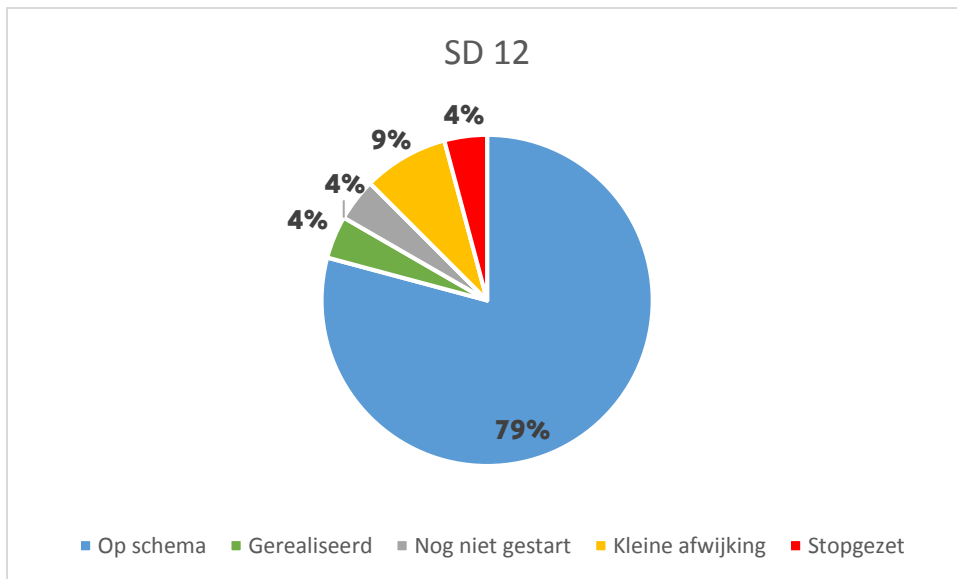
Acties onder SD 10

Acties onder SD 11

Acties onder SD 12

Gerealiseerd

12.3.4 Verspreiden kennis over experimenteeruimte en vrijhavens. (Minister van Cultuur, Jeugd en Media)

Nog niet gestart

12.2.1 Versterken van de competenties van cultuureducatieve professionals en vrijwilligers via allerlei initiatieven. (Minister van Cultuur, Jeugd en Media)

Kleine afwijking

12.1.7 Kansen voor cultuurparticipatie en educatie in de Bijzondere Jeugdzorg. (Minister van Cultuur en Jeugd)

Er werd een onderzoek naar de beleving van vrijetijd uitgevoerd, maar een gecoördineerde aanpak laat nog op zich wachten.

12.2.6 Sector event / Staten-Generaal cultuureducatie. (Minister van Cultuur, Jeugd en Media)

In 2016 is er geen sectormoment cultuureducatie georganiseerd. Dit wordt vervangen door een studiedag rond ouderen en cultuurparticipatie voor de cultuur- en welzijnssector in 2017.

Stopgezet

12.2.3 Mogelijkheid toevoegen beoordelingscriterium 'Ondersteunen en ontwikkelen van begeleiders'. (Minister van Jeugd)